

Djuravdelningen

Bilaga till checklista - Katt

Fastställd den 23 januari 2024

Innehåll

Bilaga till checklista - Katt.....	1
Innehåll.....	2
Inledning.....	5
Vägledningens utformning	6
En tydligare veterinärroll i de nya föreskrifterna.....	7
Burvila	7
Stöd för kompetensförsörjning	7
Stöd i avelsfrågor	7
Vad är tillfälligt?	8
Katt 1. Kraven avseende gruppållning eller att katterna vid behov kan hållas åtskilda är uppfyllda.....	10
Katt 2. Klor inspekteras regelbundet och klipps vid behov	11
Katt 3. Kattens/katternas hull är godtagbart.....	11
Katt 4. Katten/katterna hålls tillfredställande rena och får nödvändig pälsvård	13
Katt 5. Förvaringsutrymmena hålls tillfredställande rena och renhållning av kattlåda sker med sådant intervall att en god hygien upprätthålls.....	14
Katt 6. Utrymmen för katten har mått enligt gällande föreskrifter	16
Takhöjd.....	16
Liggplatser	16
Tillgänglig area	16
Kombinerade inomhus- och utomhusutrymmen	16
Avvikelse från måttföreskrifterna	17
Katt 7. Begränsningar av rörelsefrihet för katt följs av djurhållaren	18
Kattfällor	19
Katt 8. Uppbindningsförbudet för katt följs av djurhållaren	19
Katt 9. Djurhållaren har vidtagit åtgärder för att förhindra fallskador på katter i förvaringsutrymmen.....	20
Katt 10. Digivande honkatter har tillgång till en lugn och ostörd plats för sig och ungarna	20
Katt 11. Katten/katterna hålls i en miljö och har miljöberikning som är anpassad till djurslaget.....	21
Katt 12. Utrymmena är rymningssäkra. Mellanrum i galler, nät och andra anordningar är konstruerade och anpassade till katter så att de inte kan tränga sig ut eller fastna	22
Katt 13. Förutsättningar finns att rädda katterna ur kattstallet vid brand och djurhållaren har vidtagit åtgärder för att förebygga risk för brand i stallet.....	22
Godtagbara förutsättningar att rädda djur vid brand	23
Förebygga risk för brand i kattstallar	23

Katt 14. Den tillståndspliktiga anläggningen har, om det är aktuellt, utrymme för foder och foderhantering, bad- och skötselmöjlighet samt utrymme för att ta hand om katter som behöver särskild vård	24
Katt 15. Katten/katterna hålls i ett klimat som är anpassat efter varje djurs behov och till djurhållningsformen. Djuret/djuren utsätts endast tillfälligtvis för luftföroreningar	25
Luftkvalitet	26
Temperatur	27
Katt 16. Katter som hålls utomhus har ett efter sitt behov anpassat skydd mot stark värme, nederbörd, fukt, blåst och kyla	27
Katt 17. Kravet på rastgårdens utformning är uppfyllda.....	28
Katt 18. Då utomhustemperaturen är under noll ges katter som hålls helt eller delvis utomhus ljummet vatten minst 2 gånger per dygn.....	29
Behov av vatten och fri tillgång till vatten	29
God kvalitet	30
Tilldelning av vatten vid kallt klimat	30
Riskdjur	30
Katt 19. Katten/katterna ges möjlighet till ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten.....	31
Katt 20. Katten/katterna ges foder som garanterar en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel som främjar deras hälsa	32
Katt 21. Katten har fri tillgång till rent dricksvatten	33
Katt 22. Kraven kring avel är uppfyllda	33
Avelsdjurets allmänna förutsättningar	34
Genetiska, beteendemässiga och övriga förutsättningar för att använda en katt i avel	34
Övrig reglering.....	35
Reglering av avel för katter med fri tillgång till utevistelse	35
Katt 23. Kravet på att kattungarna inte skiljs från modern annat än temporärt, så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad följs.....	37
Katt 24. Operativa ingrepp utförs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt	38
Katt 25. Personen som driver en tillståndspliktig verksamhet har tillräcklig kompetens som förvärvats genom utbildning eller motsvarande erfarenhet	39
Kompetenskrav	39
Igångsättningar.....	39
Proportionerlig bedömning av kunskapskrav	40
Djurhälsan	40
Katt 26. Stämmer det att inga övriga brister upptäcktes vid kontrollen?.....	40
Kryssa ”Ja” i checklistan.....	41

Kryssa "Nej" i checklistan om du har upptäckt andra djurskyddsbrister som rör katthållningen	41
Katt 27. Finns eller söks tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen	42
Förmedling eller försäljning av katter?	42
Katt 28. Kan sökanden anses vara lämplig att bedriva verksamheten	44
Katt 29. Tillsyn sker av katterna i tillräcklig omfattning	45
Katt 30. Sjuka/skadade katter ges nödvändig vård. Ev. veterinär som anlitats	47
Katt 31. Avlivning av katter sker enligt gällande föreskrifter och utan onödigt lidande för katten.....	48
Katt 32. Belysning finns så att tillsyn och skötsel av katter kan ske utan svårighet	48
Katt 33. Kravet på insläpp av dagsljus är uppfyllt	48
Katt 34. Fönster, belysningsanordningar och elinstallationer som katter kan nå har skydd eller är utformade så att skaderisk inte föreligger.....	49
Katt 35. Buller i kattutrymmet har en godtagbar nivå och frekvens	50
Katt 36. God tandhälsa upprätthålls	50
Allmänt om kompetens.....	51
Katt 37. Kattens behov av social kontakt är uppfyllt.	52
Katt 38. Kattens behov av att klättra och klösa är uppfyllt	53
Katt 39. Katten har tillgång till viloplats där den kan upprätthålla värmebalansen .	53
Katt 40. Katten har tillgång till gömslen och upphöjd plats.	54
Katt 41. Kattens födosöks- och jaktbeteende tillgodoses	55
Katt 42. Kattens behov av mental stimulans är uppfyllt	55
Katt 43. Den som driver en tillståndspliktig verksamhet har tillgång till tillräcklig personal för att säkerställa katternas välfärd.	56
Brist på personal eller på brist på kompetens?	57

Inledning

Denna vägledning är beslutad av Jordbruksverket och ger råd och stöd åt dem som planerar och utför den operativa kontrollen av katthållning inom djurskyddsområdet. Med kontrollvägledning förstås den vägledning eller råd, stöd och samordning som Jordbruksverket enligt lagkrav ska ge kontrollmyndigheten. Djurskyddskontroll av katthållning avser såväl privatägda katter som katter som ingår i olika former av verksamhet. De senare utgörs ofta av katthållning som bedrivs yrkesmässigt eller i stor omfattning och som ska tillståndsprövas enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen.

Den operativa kontrollen bör baseras på en dokumenterad och fastställd checklista. Jordbruksverket har utarbetat denna checklista utifrån tillämplig lagstiftning och resultatet av genomförd riskanalys som grund. Med kontrollpunkter menas i denna vägledning de olika moment som ingår i den operativa kontrollen.

Kontrollvägledningen ska genom samordning bidra till en enhetlig och verkningfull kontroll inom ett kontrollområde och inom de olika sektorerna. Den kan också utifrån ett helhetsperspektiv bidra till att myndigheter i Sverige utför rätt kontroll och i rätt omfattning. Dokumentet ger också vägledning i hur föreskrifterna bör tillämpas i praktiken. En vägledning är dock inte juridiskt bindande och Jordbruksverket saknar möjlighet att besluta om bindande instruktioner för länsstyrelsens kontrollpersonal.

Vägledningen beskriver lämpliga sätt att kontrollera att bestämmelserna följs i syfte att kontrollen ska få effekt. Det kan dock finnas andra kontrollåtgärder som också är lämpliga. Vägledningen kan även beskriva fakta som har grund i vetenskap eller praxis.

I konsekvensutredningen som Jordbruksverket upprättade vid framtagande av de nya föreskrifterna finns många hänvisningar till vetenskapliga referenser som har gett verket stöd för att besluta om nya bestämmelser. Dessa referenser kan även användas för att stödja länsstyrelsens bedömningar av djurhållningen. Konsekvensutredningen är därför ett ytterligare dokument som kan ge argument och stöd för länsstyrelsen vid utförande av djurskyddskontrollen.

Djurvälfärdsenheten på Jordbruksverkets djuravdelning har ansvarat för framtagandet av vägledningen. En arbetsgrupp bestående av tre djurskyddshandläggare från länsstyrelserna har bistått i arbetet med värdefulla inslag, medan olika organisationer och experter har lämnat synpunkter på ett färdigt utkast.

När vi i löpande text i vägledningen använder tilltalet ”du” syftar vi till länsstyrelsens personal som utför djurskyddskontroller.

Det finns ett värde i att den offentliga kontrollen ska vara transparent och förutsägbar och därför finns uppdaterade vägledningar tillgängliga för allmänheten på Jordbruksverkets hemsida.

För att komma i kontakt med oss kan allmänheten ringa till Jordbruksverkets växel eller mejla frågor till djurvalfard@jordbruksverket.se.

Vägledning till länsstyrelserna ges även löpande genom medverkan i nätverksmöten, samordnarmöten, utbildningar eller andra plattformar där Jordbruksverket utbyter information av vägledande karaktär. På djurskyddsområdet används plattformen Ciceronen.

Denna version av kontrollvägledningen som rör kattarnas välfärd är skriven utifrån Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter och avser bestämmelser som rör djurslaget katt i tillämpliga delar av författningen. När vi i löpande text hänvisar till föreskrifterna, de nya föreskrifterna eller författningen avses därför SJVFS 2020:8 om inte annat anges.

På Jordbruksverkets hemsida finns all djurskyddslagstiftning samlad och uppdaterad. Denna vägledning ersätter tidigare ”Vägledning för kontrollmyndigheter m.fl. Bilaga Sällskapsdjur” i de delar som rör djurslaget katt.

Vägledningens utformning

Vissa kontrollpunkter innehåller en mer fördjupad bakgrundsbeskrivning. Detta för att åstadkomma en mer samstämmig uppfattning om hur föreskrifterna är avsedda att tillämpas. För att identifiera dessa har Jordbruksverket, tillsammans med en arbetsgrupp från länsstyrelsens, bedömt vilka kontrollpunkter som kan anses vara kritiska vid bedömning. Kritiska bedömningspunkter är kontrollpunkter som är kritiska p.g.a. olika bedömningar som kan göras av veterinärer, djurskyddshandläggare, eller andra experter, eller som helt enkelt kräver en mer utförlig och omfattande förklaring, ibland beroende på allmänhetens allmänna uppfattning. Vid bedömning av föreskrifternas olika bestämmelser är det viktigt att bedöma om den avsedda funktionen uppnås. Ibland finns detaljerade krav som kan verifieras genom mätningar; i andra delar där det saknas specifika indikatorer är det just graden av uppfyllelse av en viss funktion som behöver bedömas.

Vägledningen ger en rad exempel för att underlätta sådana bedömningar.

Eftersom de nya föreskrifterna har förtydligat och utvidgat veterinärens roll vid tillämpning av vissa regler inleds vägledningen med ett särskilt avsnitt som hanterar frågan generellt. Det hör dock inte specifikt till en punkt i checklistan som ska kontrolleras.

Hänvisningar till författningstext anges inte i denna vägledning, utan dessa finns i stället i checklistan för djurskyddskontroll av katt vid respektive kontrollpunkt. Checklistan finns i DSK (Djurskyddskontrollregistret) och laddas över till Mobila DSK/Falken alternativt hämtas på Jordbruksverkets hemsida.

Kontrollpunkterna i denna vägledning är till skillnad från kontrollpunkterna i checklistan lagda i nummerordning. Detta för att göra det lättare att hitta i vägledningen.

En tydligare veterinärroll i de nya föreskrifterna

Jordbruksverket har introducerat en ny regel i den nya författningen som innebär att katter får hållas och skötas på annat sätt än vad som anges i denna författning om en veterinär av veterinärmedicinska skäl har ordinerat detta. Genom detta tillägg harmoniserar djurskyddsföreskrifterna om hållande av hundar och katter med övriga föreskrifter som reglerar hållande av lantbruksdjur m.m.

Burvila

Veterinären får genom denna nya regel en förstärkt roll i vår författning. Det kan till exempel betyda att burvila under en viss tid ordinerar av veterinären utan behov av dispens från Jordbruksverket. Vid en sådan ordination ska du notera i din bedömning att kattens rörelsebehov behöver begränsas under angiven tid jämfört med ”normalt läge”. En veterinär bör i dessa fall lämna kopia av journalen till djurhållaren där detta tydligt framgår.

Stöd för kompetensförsörjning

I föreskrifterna finns krav på att katten ska ha ett hälsosamt hull, att utfodringen ska förebygga hälsostörningar, att djurhållaren ska uppmärksamma avvikande beteenden som kan kräva grundligare skötsel eller undersökningar, att tandhälsan hos djuren ska särskilt uppmärksammas m.m. Dessa är exempel då djurhållaren kan behöva stöd från en veterinär för en korrekt bedömning eller åtgärd. När det handlar om beteendeproblem så som t ex. rädsla, ångest och aggressivitet kan djurägaren behöva ta stöd av veterinär med expertis inom etologi, etolog eller annan person med utbildning och kompetens inom katters beteenden. Om en veterinär anser att det finns veterinärmedicinska skäl för att hålla katten på annat sätt än det som anges i föreskrifterna under en given tid ska djurhållaren följa dessa anvisningar.

Stöd i avelsfrågor

Den nya författningen har även gett veterinären en tydligare roll i avelsfrågor. Avelsverksamheten och skötsel av avelsdjur och avkomma behöver ofta stöd från experter. En veterinär kan t. ex. hjälpa djurhållaren att bedöma om avelsdjuren är i god fysisk och psykisk hälsa inför en parning. Om veterinären utför ett kejsarsnitt och bedömer att ingreppet berodde på anatomiska defekter hos honkatten (t.ex. trånga förlossningsvägar) kommer en sådan bedömning att leda till avelstopp för honkatten även om det var första gången kattungarna förlöstes med kejsarsnitt. Vid avvikelser från minsta ålder för separation av kattungar från moderdjuret har Jordbruksverket infört ett krav på en hälsobedömning av kattungarna som ska göras av veterinär.

Vad är tillfälligt?

Djurhållare och kontrollmyndigheterna frågar ofta hur begreppet *tillfälligt* ska uppfattas och tillämpas i vårt regelverk. Tolkningssvårigheterna beror sannolikt på de olika betydelser som "tillfälligt" ges i olika sammanhang. Vid tillämpning av djurskyddslagstiftningen används ofta "tillfälligt" vid beskrivning av en händelse eller ett tillstånd som avviker från ett godtagbart djurhållningssätt. En tillfällig händelse kännetecknas av en eller flera av följande egenskaper:

1. **Kortvarigt:** det innebär att den övervägande delen av djurhållningen/djurets liv ska ske på annat lämpligare sätt, eller
2. **Övergående/temporärt:** det innebär att, oavsett hur lång tid det handlar om, ska tillståndet så fort det är möjligt övergå till ett lämpligare sätt att hålla djuret, eller
3. **Accidentellt/plötsligt/orsakat av haveri, elavbrott eller motsvarande:** när en oplanerad händelse, oberoende av hur lång tid som behövs för att åtgärda effekterna av händelsen, kräver att djuren hålls på ett sätt som avviker från det normala. Tillståndet ska då övergå till ett godtagbart djurhållningssätt så fort incidenten är åtgärdad.

Motsatsen till tillfälligt vid dessa olika tillämpningar blir till exempel permanent, varaktigt, avsiktligt, eller planerat. Tillfälliga tillstånd enligt punkterna 1 och 2 ovan kan vara planerade eller oplanerade. Tillstånd enligt punkt 3 får inte vara planerade.

I förarbeten till den nya djurskyddslagen (2018:1192) ges följande ledning:

"...Med tillfälligt avses för en begränsad tid. Det är dock svårt att ange någon gräns för hur lång tid det kan vara fråga om. I vissa fall är behovet av att begränsa djurets rörelsefrihet mycket kortvarigt, t.ex. i samband med vissa ingrepp på djur, medan det i andra fall kan röra sig om en avsevärt längre tid, t.ex. vid transport av djur eller i samband med behandling av sjuka djur. I vissa fall kan det för djurets egen skull finnas ett behov av att begränsa djurets rörelsefrihet under flera dagar, t.ex. för att ge ett djur en möjlighet att tillfriskna. Hur lång tid eller hur ofta som ett djur kan få fixeras bör med hänsyn till detta avgöras med beaktande av anledningen till att djurets rörelsefrihet begränsas, hur ingripande rörelsebegränsningen är och till om den aktuella tidsåtgången är skälig."

Exempel på godtagbara tillstånd som oftast är kortvariga:

- En kortvarig begränsning av djurets rörelsefrihet för diverse skötsel- eller tillsynsåtgärder. t.ex. uppbindning på trimbord för skötsel av klor eller päls.
- Tillfällig separation av katthonan från sina kattungar före tolv veckors ålder, som kan föranledas av ett behov av skötsel eller vård av något eller några av dessa djur.
- Att hålla en katt tillfälligt i mindre utrymme om resterande förvaringsutrymme behöver rengöras.

Exempel på övergående begränsning av djurets rörelsefrihet (som kan vara kortvarig eller kräva längre tid):

- Hållning av katt i mindre utrymme vid transport i fordon.

- Begränsning av rörlighet för katten som ordineras av veterinär efter operation, diagnosticerad skada eller sjukdom.
- Hållning av katten lösgående i mindre utrymmen vid vistelse i områden där tillträde för djur inte är tillåtet, vid utställningar och liknande aktiviteter.

Exempel på godtagbara tillstånd vid haveri, incident eller liknande:

- **Godtagbart:** katter hålls tillfälligtvis i utrymmen där nivåer av luftföroreningar överskrider två ppm ammoniak eller 1500 ppm koldioxid. Djuren utsätts då tillfälligt för nivåer som överskrider gränsvärdena enligt våra djurskyddsföreskrifter. Det kan uppstå situationer eller händelser som gör att gasnivåerna blir förhöjda, exempelvis vid ett fel på ventilationen eller vid ett tekniskt driftsavbrott. Om djurhållaren blir akut sjuk kan liknande problem uppstå. Vid sådana tillfällen får gränsvärdena överstigas tillfälligt.
- **Ej godtagbart:** att överstiga gränsvärdena vid planerade och återkommande hanteringsåtgärder eller vid förhållanden som i övrigt kan förutses, ryms inte inom begreppet ”tillfälligt”, och är alltså inte tillåtet.

Gemensamt för samtliga tillfälliga avvikelser är att djurhållaren ska minimera tiden som behövs för en åtgärd som kräver restriktiv rörlighet, och minska de övriga negativa effekterna som det tillfälliga avsteget från det normala kan utgöra för djuren. Det kallas ofta för kompensatoriska åtgärder. T.ex. ska djurhållaren säkra liggkomfort och värmebalans för djuren som hålls i en transportbur, samt återställa godtagbar rörelsefrihet eller återförening av kattungar med sitt moderdjur så fort det är möjligt. När det gäller oförutsedda händelser som kan utgöras av haveri eller incident kan det vara svårare att uppfylla alla nödvändiga skötselkrav.

Katt 1. Kraven avseende grupphållning eller att katterna vid behov kan hållas åtskilda är uppfyllda

Kontrollen bör omfatta:

- Att kraven avseende grupphållning är uppfyllda.
- Att djurhållaren genom sin kompetens visar på kunskap om hur en grupp av katter fungerar för att djuren ska kunna fungera väl med minimal risk för konkurrens och stress i gruppen.
- Att djurhållaren har rutiner för att vid behov föra ihop katter eller föra in nya katter i befintlig grupp.
- Att katterna som hålls tillsammans har en positiv interaktion med varandra.
- Att katterna vid behov kan hållas åtskilda.
- Att katterna inte uppvisar skador som tyder på konflikter inom gruppen.
- Att katterna inte visar tecken på överdrivna aggressioner eller överdrivna undergivna beteenden vid kontroll.

Vägledning

En grupp av katter kan bestå av två eller fler katter. Katten har sitt ursprung i en solitär art och har generellt inte samma behov av kontakt med artfränder som en grupplevande art. Men domesticerade katter kan fungera väl i grupp, eller till och med bilda sociala grupper spontant, och ha utbyte av artfränder under förutsättning att gruppen hålls stabil, och att det inte uppstår konkurrens om viktiga resurser. I denna författning ställs krav på att djurhållaren ska sträva efter att skapa och bibehålla stabila grupper av katter, vilket innebär att så få djur som möjligt byts ut över tid. Vid grupphållning ska djurhållaren därför sträva efter att skapa och bibehålla socialt stabila grupper där individerna har ett positivt utbyte av varandra. I en socialt stabil kattgrupp uppvisar individerna ett utbyte av varandra genom att t.ex. tvätta, sova bredvid varandra och leka med varandra. Förändring av gruppen kan innebära ökad frekvens av beteenden som signalerar stress och aggressivitet hos katterna. Att gruppen hålls stabil och med tillräcklig tillgång till resurser (se stycket nedan) är viktigare faktorer för katternas välmående än antalet katter som ingår i gruppen, därför finns det ingen reglering angående hur många individer som får ingå i en grupp.

Katter som hålls i grupp måste ges tillräckligt med resurser i form av t. ex. rena kattlådor, mat- och vattenskålar, leksaker, liggplatser och gömslen så att risken för konkurrens om dessa resurser kan minimeras.

Utrymmets utformning måste vara anpassat för grupphållning av katter med t. ex. möjlighet för varje katt att hitta avskildhet.

Djurhållaren behöver särskilt uppmärksamma eventuella katter som uppvisar nedsatt allmäntillstånd, eller har skador, då dessa temporärt behöver flyttas till en

avskild och lugnare miljö. I samband med din djurskyddskontroll bör dialogen med djurhållaren fokusera på vilka rutiner som finns för att hantera dessa händelser.

Om katter hålls ensamma utanför gruppen på grund av att de inte fungerar i gruppen eller på grund av sjukdom/skada så behöver uppfyllelsen av behovet av social kontakt diskuteras med djurhållaren.

Grundkravet på social kontakt för katter avser kontakt med människor, och om möjligt med andra katter, se [Katt 37](#). När det gäller katter som hålls, eller ska hållas, i grupp finns dock en rekommendation i den nya författningen att låta unga katter umgås med andra katter för att ge dessa djur de bästa förutsättningarna att fungera väl tillsammans och därmed kunna bilda stabila grupper.

Om katter som inte känner varandra ska sättas ihop måste katterna under ett tag hållas under noggrann uppsikt för att se till att det fungerar bra. Djurhållaren måste veta hur katterna fungerar tillsammans innan de lämnas ensamma. Tidpunkten och tillvägagångssättet ska väljas utifrån katternas ålder och status så att risken för osämja minimeras. Katter som visar aggressivitet mot varandra kan inte hållas på begränsade utrymmen utan måste ges möjlighet att undvika varandra.

Katt 2. Klor inspekteras regelbundet och klipps vid behov

Kontrollen bör omfatta:

- Hur klorna ser ut.
- Att kattägaren har rutiner för att regelbundet inspektera och vid behov klippa klorna.

Vägledning

Djurhållaren ska ha som rutin att regelbundet titta och känna på kattens tassar för att se att inte klorna växer på ett sätt som kan orsaka katten problem, t. ex. genom ett felaktigt rörelsemönster eller att en felställd och för lång klo växer in i trampdynan. Detta är särskilt viktigt på katter som uteslutande hålls inomhus. Klorna på katter som får vistas ute behöver vanligtvis inte klippas eftersom de sliter ner klorna genom att t. ex. klättra och klösa i träd. Utekatter behöver sina klor just för att kunna klättra i träd som ett sätt att fly undan fara.

Det är viktigt att vänja katter från ung ålder vid att man får undersöka deras tassar och vid behov klippa klorna. Djurhållaren behöver inte själv sköta kloklippning och du bör i så fall fråga hur detta sköts istället.

Katt 3. Kattens/katternas hull är godtagbart

Kontrollen bör omfatta:

- Att kattens hull är godtagbart med tanke på ålder samt om djuren får foder i rätt mängd och kvalitet.

Vägledning

Djuren får varken bli för magra eller feta på grund av felaktig utfodring eller annan bakomliggande orsak. Du kan läsa mer om fodrets sammansättning och kvalitet under [Katt 20](#). Det blir allt vanligare att katter blir överviktiga på grund av felaktig utfodring och för lite motion. Övervikt är en riskfaktor för utveckling av följsjukdomar såsom diabetes mellitus, urinvägsproblem, hudproblem på grund av att de inte kommer åt att hålla pälsen ren samt artros. Hos en överviktig katt kan den ökade belastningen även förvärra smärtan för den katt som redan har artros.. Fetman minskar även deras prestationsförmåga och deras möjlighet att utföra sina naturliga beteenden som t. ex. jaktbeteende. Övervikten utgör också en extra påfrestning på de inre organen samt på skelett och leder. En katt som väger mer än 20 % av sin idealvikt kan anses vara överviktig.

Det är svårt att korrekt bedöma hullet på en katt utan att känna på katten, en tjock och yvig päls kan dölja en mager katt och vissa katter med ”tomma påsar” under buken kan på håll se överviktiga ut. Hos en katt med rätt vikt ska du kunna känna men inte se revbenen och katten ska ha en markerad midja utan en fylld hängmage. Det finns mallar för hullbedömning, s.k. *body condition index* (BCI) som kan vara till hjälp.¹ Olika katters rasstandard kan innebära att katter kan ha olika anatomiska förutsättningar men generellt gäller att, oavsett ras, man lätt bör kunna känna revbenen och att katten bör ha midja. Revbenen ska inte kännas spetsiga eller vara dolda av fett oavsett kattras, men de kan synas mer eller mindre beroende på kroppsbyggnad och behåring.

För trubbnosiga katter med anatomiska defekter som påverkar andningen kan övervikt vara ett ännu större problem eftersom de redan utan en ökad fettansättning har trånga andningsvägar. Katter med påverkad andning behöver bedömas av veterinär.

Om du ser att en katt avviker från normalhull bör du försäkra dig om att djurhållaren har kompetens och förståelse för vilka aspekter som påverkar kattens hälsa, och hur han eller hon i så fall försöker optimera förhållandena. Detta genom att anpassa fodergivan, välja foder av lämpligt kaloriinnehåll, aktivera katten så att den rör sig mer eller kontakta en veterinär för rådgivning. Djurhållaren bör även reagera på förändringar av hullet hos katten, och kan behöva väga katten regelbundet.

¹ Se World Small Animal Veterinary Association <https://wsava.org/wp-content/uploads/2020/01/Cat-Body-Condition-Scoring-2017.pdf>

Även Royal Canin: <https://www.royalcanin.com/se/cats/vikthantering-for-katter/halsosam-form>

https://royalcanin.co.uk/body-condition-score/pdf/Royal_Canin_-_Body_Conditioning_Score_-_Cat.pdf

På engelska, interaktiv: <https://royalcanin.co.uk/body-condition-score/score/cat>

Att få en överviktig katt att gå ned i vikt handlar om både rätt sammansättning av foder och om aktivitet, och det kan också vara viktigt att utesluta andra bakomliggande orsaker till viktuppgången som t. ex. att katten har fått ont i skelett eller leder och därför rör sig mindre. Katter bör inte bantas kraftigt, eller tappa vikt för snabbt, då detta kan ha negativ påverkan på bland annat kattens leverfunktion. Djurhållaren bör därför söka stöd av veterinär för att ta fram en hållbar plan för viktnedgången.

Även en katt som har svårt att hålla hullet kan ha någon bakomliggande sjukdom och veterinär bör då kontaktas för en bedömning. Det är t. ex. inte ovanligt att äldre katter drabbas av njursvikt eller hypertyreos (överproduktion av tyroxin) vilket bl.a. leder till avmagring.

Informationsmaterial från Sveriges Kattklubbars Riksförbund (SVERAK) ger viss vägledning om vilka kattraser som kan förväntas vara kraftiga alternativt slanka.

Katt 4. Katten/katterna hålls tillfredsställande rena och får nödvändig pälsvård

Kontrollen bör omfatta:

- Att pälsen är tillfredsställande ren och är i sådant skick att den har kvar sin naturliga förmåga att isolera från både värme och kyla.
- Att pälsen sköts på ett sådant sätt att tovor förebyggs och åtgärdas.

Vägledning

Pälsvården är en del av den regelbundna tillsynen som katten ska ges. Djurhållaren ska vara medveten om att pälsen säger en del om kattens kondition, och kunna reagera på avvikelser som bör kontrolleras och åtgärdas: till exempel klåda, parasiter, dålig lukt, förlust av pälsens täthet eller glans, inflammationer, flikig och tovig päls på ryggen m.m. Djurhållaren ska även vara medveten om vilken pälskvalitet eller hårlag katten har, vilket beror framför allt på kattens ras, och vilket krav på pälsvård som följer av det.

Katter som rör sig fritt ute kan naturligtvis inte vara helt rena hela tiden och normalt sett är katter duktiga på att sköta sin egen päls men om pälsen blir smutsig på ett sådant sätt att katten inte själv klarar av att göra sig ren så är djurhållaren ansvarig för att hjälpa katten. Tovor ska förebyggas eller åtgärdas eftersom det kan bli mycket smärtsamt för katten med tovor som ”drar” i huden. Ingreppet att ta bort tovor kan vara omfattande och smärtsamt för katten och därför kräva sedering hos veterinär. Tovorna irriterar också själva huden och under tovarna kan det lättare bli eksem eller infektioner och dessutom har ohyra lättare att få fäste där. Det är viktigt att vara extra observant på äldre katter som kanske blir stelare och därför inte själva kommer åt att sköta pälsen på bakre delen av ryggen, de kan då behöva hjälp med det. Även korthåriga katter kan få problem med att sköta pälsen, framför allt på bakre delen av ryggen när de blir äldre eller har utvecklat artros. Detta gäller även överviktiga katter som kanske inte heller kommer åt pälsen på ryggen.

Observera att en av katten dåligt skött päls eller tovor kan vara ett tecken på sjukdomstillstånd och veterinär kan behöva uppsökas.

Ett överdrivet slickande kan vara ett tecken på tovor när katten, utan framgång, försöker få bort det som irriterar den. Tovor kan också sitta under hakan och på bröstet, pälsen där är svårare att komma åt för katten och de tovorerna är också svårare att se för djurhållaren. Djurhållaren behöver därför ha som rutin att verkligen känna över kattens päls. Observera att ett överdrivet slickande också kan vara ett tecken på stress, klåda eller smärta.

Om du vid en kontroll uppmärksammar katter som slickar sig överdrivet mycket (kanske till och med så mycket att det uppstår kala fläckar) bör du prata med djurhållaren om pälsvård, kattens närmiljö kopplat till rädsla och stress, behov av mental stimulans och ev. andra symptom som kan tyda på smärta eller sjukdom.

För katter som saknar päls över hela eller större delar av kroppen (t.ex. Sphynxkatter) är denna bestämmelse inte tillämpbar på samma sätt. Dessa katter har andra behov av skötsel än katter med päls. De kan t. ex. behöva badas regelbundet samt skyddas mot såväl sol som kyla.

Katt 5. Förvaringsutrymmena hålls tillfredställande rena och renhållning av kattlåda sker med sådant intervall att en god hygien upprätthålls

Kontrollen bör omfatta:

- Att kattens närmiljö är tillfredsställande ren och att kattlådan/kattlådorna hålls tillfredsställande rena så att en god hygien upprätthålls.
- Att det vid gruppållning av katter finns tillräckligt många kattlådor så att det finns förutsättningar för att katterna ska vilja använda dem och för djurhållaren att hålla kattlådorna tillfredsställande rena.

Vägledning

Ett förvaringsutrymme är ett avgränsat inomhus- eller utomhusutrymme där katter hålls med viss varaktighet eller med återkommande intervaller. Det kan t.ex. vara en box, en bostad eller del av bostad, en båt, en husvagn, en rastgård eller annat inhägnat område. Ett sådant utrymme där katter hålls, samt all inredning och utrustning inklusive liggplatser i djurens närmiljö, ska hållas tillfredställande rena oavsett om det handlar om ett djurstall eller en privat bostad.

Författningen kan dock inte sträcka sig till att även reglera hur privatbostäder ska vara utformade för att kunna inhysa djur eller inredas för att underlätta rengöring eller tillsyn av sällskapsdjur i bostäder. Att desinficera innebär att oskadliggöra smittoämnen vilket i ett djurutrymme oftast kräver användning av starka kemikalier eller högtryckstvätt. Kravet på desinfektion för bostäder är därför orimligt. Behovet av att desinficera ett förvaringsutrymme torde vara större i anläggningar med större

omsättning på djur såsom stall för omplaceringsverksamhet eller djurpensionat men även lådor där kattungar hålls tillsammans med katthonan.

Det vi kan ställa krav på, även i en privatbostad, är att kattens närmiljö ska vara tillfredsställande ren och fri från uppenbara skaderisker för katten. Se även kontrollpunkterna [Katt 9](#) och [Katt 34](#).

Djur ska inte komma åt farliga ämnen eller andra föremål som ska skada dem. Det kan till exempel handla om att placera och låsa förvaringsskåp med läkemedel eller städkemikalier på lämpligt sätt.

Att hålla en okastrerad hankatt kan innebära en extra utmaning när det gäller att hålla rent i närmiljön eftersom det inte är ovanligt att de markerar även inomhus. Det kan därför vara svårt att upprätthålla god hygien i närmiljön med en okastrerad hankatt i ett utrymme som inte är lätt att rengöra.

Att katten har lite av sin egen doft kvar i miljön kan skapa trygghet, punktstädning kan därför vara bättre än en total storstädning av närmiljön i boxar i kattstallar.

Avföring eller urin utanför kattlådan kan tyda på att kattlådan är olämpligt placerad, inte tillräckligt rengjord, att det är för få kattlådor i förhållande till antalet katter, att lådan är rengjord med något medel som luktar för skarpt eller att något är fel med strömaterial, t.ex. att kattsanden är för grovkornig. Alla katter uppskattar inte grövre material, såsom träpellets eller likande. Du bör titta hur kattlådan ser ut och fråga vilka rutiner djurhållaren har för rengöring av kattlådan. Om en katt som tidigare har varit rumsren inte längre är det kan det antingen bero på något i närmiljön som t. ex. en smutsig kattlåda men det kan också finnas sjukdomsproblem bakom som kräver veterinärundersökning.

Vid gruppställning av katter är det viktigt att det finns tillräcklig tillgång till rätt placerade, rätt utformade och rätt skötta kattlådor så att tillgång till kattlådan inte blir en resurs som katterna måste konkurrera om. Det går inte att säga att det krävs ett visst antal kattlådor för en viss gruppstorlek av katter utan placeringen, utformningen och skötseln av kattlådan är viktigare än antalet, då det även har att göra med kattgruppens stabilitet.

Det ska finnas tillgång till någon form av material (strö/sand) i kattlådan som katten kan gräva i, det räcker alltså inte med att t.ex. lägga tidningar i botten på kattlådan. Katter är starkt motiverade till att just gräva i samband med att de använder kattlådan.

Ett djur som endast hålls tillfälligt i ett utrymme är per definition inte hållet i ett förvaringsutrymme. Vid bedömning av hygienkravet för sådana utrymmen bör du ta ställning till om och i så fall hur katten kan påverkas av en sådan temporär hållning av katten. Om katten påverkas negativt trots en mycket tillfällig vistelse gäller djurskyddslagens grundläggande krav på att djur ska hållas i en god miljö och skyddas mot lidande och sjukdom.

Katt 6. Utrymmen för katten har mått enligt gällande föreskrifter

Kontrollen bör omfatta:

- Kontrollera att utrymmena är acceptabla och minst i enlighet med måttbestämmelserna i föreskrifterna.
- Kontrollera att det finns liggplatser i sådan storlek och i sådant antal att samtliga djur samtidigt kan ligga ner och vila i en naturlig ställning.
- Att eventuella avvikelser från minimåtten är godtagbara.

Vägledning

Takhöjd

Minsta mått för utrymmen för katt finns i 10 kap. 9 § i L102. Om inte annat anges så ska takhöjden i ett förvaringsutrymme vara anpassad så att skötseln kan utföras utan svårighet samt för att ge förutsättningar för en god ventilation. För katter är även höjden i utrymmet viktig ur den aspekten att katter gärna rör sig tredimensionellt, dvs. det är viktigt för katten att kunna röra sig även i höjdlid för att kunna utföra sina naturliga beteenden.

Liggplatser

Liggplatserna till katter ska dimensioneras efter nödvändig liggyta men i vissa fall även genom att ordna lämpligt antal skilda platser. Det innebär att djurhållaren måste vara uppmärksam på hur en djurgrupp fungerar socialt och se till att alla djur har tillgång till en liggplats som de kan använda. Mindre stabila grupper kan ibland behöva ett visst överskott på liggplatser för att minimera stress och konflikter i gruppen. Vid hållning av katter i par eller grupp ska samtliga katter kunna ligga och vila på sina liggplatser samtidigt.

Eftersom katter tycker om att röra sig tredimensionellt så vill de också ha upphöjda liggplatser. Tänk på att äldre katter kanske inte längre kan hoppa upp till en upphöjd liggplats eller utsiktsplats utan kan behöva hjälp av en ramp.

Tillgänglig area

Tillgänglig area är ett begrepp som har introducerats i de nya föreskrifterna. Vid beräkning av samtliga mått för olika typer av förvaringsutrymmen gäller att djuret ska kunna tillgodogöra sig ett slags nettoarea, dvs. att minimimåttet verkligen ska spegla ett område där katten kan röra sig obehindrat. Föremål som inkräktar på det tillgängliga området ska inte räknas in. Föremål som används av katten, t.ex. koja eller upphöjda liggplatser eller träd som katten klättrar på får dock ingå i den tillgängliga arean.

Kombinerade inomhus- och utomhusutrymmen

När katter hålls i, och har fri tillgång till, kombinerade inomhus- och utomhusutrymmen gäller att minst ett av dessa förvaringsutrymmen ska uppfylla de

minimimått som anges i föreskrifterna. Katten anses då vara hållen i det utrymmet som uppfyller mått kraven och skötseln av djuret anpassas efter detta utrymme. Till exempel fullt mått på en box och tillgång till en mindre rastgård som inte uppfyller minimimåttet:

- rastgården kan då betraktas som ett bonusutrymme, och användas om den är lämplig, t.ex. fri från skaderisker.

Med fri tillgång menas att djuren varaktigt och kontinuerligt ska kunna välja mellan en inomhus- eller en utomhusmiljö, även om de tillfälligt får hållas instängda inne eller ute av praktiska skäl: till exempel vid rengöring av ett av utrymmena, eller vid skötsel av ett djur i en grupp som tillfälligt behöver separeras från övriga.

Avvikelse från måttföreskrifterna

De mått som anges i föreskrifterna är s.k. minimimått om inget annat anges. Avvikelser från gällande föreskrifter kan dock godtas under vissa specifika förutsättningar. Föreskrifterna anger inte hur stor en avvikelse kan vara i t.ex. cm eller procent för att kunna godtas. Bedömningen ska i stället ske i varje enskilt fall för det djur som berörs av avvikelsen och ska göras genom att fyra kriterier ska bedömas. En avvikelse kan bara godtas i det fall samtliga fyra kriterier som anges i 1 kap. 4 § i SJVFS 2020:8 är uppfyllda. Dessa fyra kriterier är:

1. djurmiljön som helhet är mycket god,
2. konsekvenserna av måttavvikelsen bedöms endast ha ringa påverkan på djuren avseende den funktion som mått föreskriften syftar till,
3. måttavvikelsen innebär inte någon ökad risk för skador, stress eller ohälsa hos djuren, samt
4. måttavvikelsen innebär inte att tillsynen och skötseln av djuren försvåras.

När det gäller punkt 1 ställs krav på djurmiljön i sin helhet. Det betyder att förhållandena vad avser övriga funktioner och resurser är sådana att katten i övrigt har en mycket god omgivningsmiljö, exempelvis bra luft, bra inredning, liggitor, miljöberikning i djurutrymmet, rena boxar eller rastgårdar m.m.

För punkt 2 gäller t.ex. att man vid en avvikelse av ett mått för en box ändå kan konstatera att katten, eller vid fler katter att alla katterna, får plats att samtidigt ligga och vila i en naturlig ställning.

För punkt 3 ska man kunna konstatera att avvikelsen inte medför att djuren riskerar att skadas, stressas eller blir sjuka. En något mindre box där flera katter hålls i grupp kan t.ex. innebära problem om vissa individer uppvisar aggressiva beteenden, eller omvänt, kan fungera när en stabil kattgrupp hålls i den.

Slutligen, för punkt 4, måste djurhållaren som tillämpar en avvikelse ha bedömt, och du kunna konstatera vid en djurskyddskontroll, att tillsynen och skötseln av djuren inte försvåras p.g.a. måttavvikelsen.

Katt 7. Begränsningar av rörelsefrihet för katt följs av djurhållaren

Kontrollen bör omfatta:

- Att kattens rörelsefrihet endast begränsas tillfälligt, under kontinuerlig tillsyn när katten ges nödvändig tillsyn, skötsel, eller när andra berättigade skäl så kräver.
- Att hållande av katter som förvaras tillfälligt, och hålls lösgående, i mindre utrymmen än minimimåtten sker enligt föreskrifterna.

Vägledning

I djurskyddslagen förtydligas att rörelsefriheten ska kunna begränsas tillfälligt med hänsyn till det behov som uppstår när ett djur hanteras och att olika berättigade skäl kan finnas för detta. Djurskyddslagen skiljer på två olika situationer som kan uppstå och reglerar:

- hur man får binda upp på ett sätt som ger djuret tillräcklig rörelsefrihet, vila och skydd mot väder och vind, och
- hur man får fixera ett djur, vilket innebär en större inskränkning av dess rörelsefrihet och tillåts i huvudsak när ett särskilt behov av tillsyn, vård eller skötsel uppstår.

Enligt föreskrifterna kan en katts rörelsefrihet begränsas tillfälligt på olika sätt under förutsättning av djurhållaren hanterat djuret på ett godtagbart sätt. Med kontinuerlig uppsikt menas att djurhållaren kan agera direkt i fall det skulle krävas.

I samband med transport och övernattningar vid resor får djurhållaren tillfälligt förvara katten lösgående i ett något mindre utrymme. Ett sådant mindre utrymme kan t.ex. vara en transportbur för katten placerad i ett fordon. Djurhållaren ansvarar för att djuret hålls på ett djurskyddsmässigt korrekt sätt under sådana förhållanden. Ett allmänt råd kopplat till denna bestämmelse i föreskriften ger några exempel på lämpliga situationer som kan vara aktuella.

Vid transport får en katt förvaras i högst tre timmar när transportmedlet står stilla. Detta definieras som ”vila”, och utgör den delen av transporten då fordonet inte förflyttar sig. Själva transporten avslutas vid slutdestinationen. Notera slutligen att, oavsett om förvaring av katten i transporten sker rutinmässigt eller tillfälligt, gäller tillämpningen av samtliga krav som ställs i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:7) om transport av levande djur. Se särskilt 6 kap. och bilaga 1.8 i dessa föreskrifter.

Ibland förvaras katter tillfälligt i en mindre behållare inomhus, oftast i en transportbur, t. ex. i väntan på transport till eller besök av veterinär, det är helt

acceptabelt. Det är dock inte förenligt med lagstiftningen att kontinuerligt under del av dygnet förvara katten i en transportbur. Om en tillgänglig liggplats för katten utgörs av transportburen bör katten i så fall kunna fritt välja att komma in och ut ur den. En transportbur med dörren bortplockad skulle i så fall vara ett tydligt tecken på det.

Kattfällor

Kontrollen bör omfatta:

- Att fällan är så stor att hela katten får plats när fällan är stängd.
- Att fällan är konstruerad så att katten inte skadas när den befinner sig i fällan.
- Att fällan placeras så att den inte utsätter katten för lidande.
- Att fällan tillses morgon och kväll med högst 12 timmars mellanrum och att djur tas om hand omedelbart vid påträffad fångst.

Vägledning

Kattfällor (fångstredskap för levandefångst av katt) används exempelvis av organisationer som fångar in förvildade katter eller andra katter som inte går att få tag i. Till skillnad från fångstredskap för vilda djur, så behöver fällor för katter inte vara typgodkända. För att minska risken för onödigt lidande för infångade katter är det därför viktigt att kattfällor kontrolleras avseende utformning, placering och tid som katten befinner sig i fällan.

Att fångas och hållas instängd i ett litet utrymme upplevs av många djur som mycket stressande och det finns risk att katten skadar sig om den försöker ta sig ut. Du bör vara uppmärksam på om katten kan skada sig inne i fällan, exempelvis på utskjutande, skarpa kanter eller olämplig storlek på nätmaskor där tänder och tassar kan fastna. En kattfälla får inte placeras så att katten exponeras för ogynnsamt väder, olämpliga temperaturer, predatorer eller annat som kan utsätta den för onödigt lidande. En kattfälla ska kontrolleras regelbundet, minst 2 gånger om dagen. Oavsett när på morgonen och kvällen som fällan kontrolleras, så ska det inte gå mer 12 timmar mellan kontrollerna. Fällan ska vittjas så snart det finns kännedom att det befinner sig en katt, eller annat djur, i fällan. För att så snabbt som möjligt kunna vittja en fälla som inte står under kontinuerlig övervakning, så bör en larmanordning användas, enligt det allmänna rådet till 10 kap. 10 § SJVFS 2020:8. En snabb vittjning reducerar tiden som katten utsätts för stress och risken för skador. Användning av larmanordning ersätter dock inte den fysiska kontrollen av en kattfälla.

Katt 8. Uppbindningsförbudet för katt följs av djurhållaren

Kontrollen bör omfatta:

- Att katter inte hålls bundna. Man kan gå ut med en innekatt i koppel för att den ska få möjlighet att uppleva utemiljö, men den får inte lämnas bunden utan

kontinuerlig uppsikt. Med kontinuerlig uppsikt menas att man kan agera direkt ifall det skulle krävas.

Vägledning

Förbudet finns eftersom det kan utgöra en skaderisk att binda en katt ute, om det t.ex. kommer en hund som är aggressiv mot katter så har katten ingen möjlighet att komma undan. Det finns också andra skaderisker till följd av att katten trasslar in sig i linan eller försöker hoppa upp på något och blir ”nedtryckt” av linan. Bunden är inte lika med att gå ut med eller hålla katten i koppel.

Katt 9. Djurhållaren har vidtagit åtgärder för att förhindra fallskador på katter i förvaringsutrymmen

Kontrollen bör omfatta:

- Vilka risker för fall från höjd som kan orsaka skada finns det i kattens förvaringsutrymme (som kan vara bostaden) och vilka åtgärder har djurhållaren i så fall vidtagit för att förhindra det?
- Att katten inte kan hoppa ut genom fönster eller andra öppningar om den riskerar att skada sig.
- Att katten inte riskerar att skada sig om den hoppar från balkong.

Vägledning

I tidigare föreskrift och vägledning fanns det krav på att balkonger, belägna mer än 5 meter över marken och där katten vistades ensam skulle nätas in. Det kravet är nu borttaget och istället ersatt med den mer generella bestämmelsen om att förhindra fallskador. Den nya skrivningen innebär större möjligheter för kontrollmyndigheten att utifrån omständigheterna i det enskilda fallet bedöma vad som kan innebära en risk för fallskador, t. ex. en balkong eller ett öppet fönster. En balkong eller ett åtkomligt öppet fönster placerad på lägre höjd än fem meter kan ju också utgöra en skaderisk beroende på t.ex. underlaget under eller om det är en äldre katt med skelett- eller ledproblem som ramlar.

Katt 10. Digivande honkatter har tillgång till en lugn och ostörd plats för sig och ungarna

Kontrollen bör omfatta:

- Att honkatten har tillgång en fredad plats där hon får vara ostörd, och där varken små barn eller andra djur har tillträde.
- Att utrymmet skyddar kattungarna från kyla, drag och värme.

Vägledning

Många katter föds upp i hemmiljö. I en sådan miljö är det särskilt viktigt att honkatten och kattungarna ges tillgång till en ostörd plats. Det innebär t. ex. en plats som små barn eller andra djur inte har tillgång till och där honkatten inte heller utsätts för andra störningar. Nyfödda djur kan inte värmereglera kroppen på egen hand och därför behöver inredningen i förvaringsutrymmet vara väl anpassat till klimatet i utrymmet för att kunna skydda dem mot såväl kyla som värme. Om katthonan inte är nöjd med utrymmet och miljön eller blir störd så kan hon mycket väl flytta sina kattungar till det som hon tycker är en bättre plats. Det gäller därför att djurhållaren är observant och säkerställer att den plats som honkatten flyttar sina kattungar till är en plats som är lämplig t. ex. ur klimatsynpunkt, eller med hänsyn till eventuella skaderisker.

Katt 11. Katten/katterna hålls i en miljö och har miljöberikning som är anpassad till djurslaget

Kontrollen bör omfatta:

- Att förvaringsutrymmen där katter hålls är miljöberikade. Berikningen ska vara anpassad till de katter som hålls i utrymmet och ge funktionell återkoppling till djuren.
- Att liggplatserna är torra och rena och har ett mjukt underlag.
- Att det inte finns några skaderisker för katten.
- Att det finns siktbarriärer mellan boxar i kattstall.

Vägledning

Exempel på miljöberikning för att uppfylla kravet på berikning finns i det allmänna rådet i föreskrifterna: upphöjda liggplatser, hyllor eller gångbrädor att gå på, klösbräda eller liknade som ger katten möjlighet att klösa, leksaker som stimulans för jaktbeteende samt gömställen. Katter som hålls inomhus ska också ha tillgång till kattlåda. Syftet med miljöberikning är att stimulera katten till fysisk aktivitet samt ge mental stimulans. Både ytan och höjden i boxar och rastgårdar ska utnyttjas för miljöberikning eftersom katter har stort behov av att kunna klättra och använder upphöjda platser som utsiktsplatser varifrån de ser ner på sin omgivning och människor som närmar sig. Speciellt undergivna katter känner sig säkrare om de sitter högt upp. Hyllor på olika höjd är en viktig berikning för katter som vill röra sig i det tredimensionella rummet och vara högt uppe, och möjliggörs av att katter är viga, bra på att klättra, hoppa och balansera. Detta skapar även mer tillgänglig area och skänker möjlighet till fysisk aktivitet och utsiktsplatser.

Vanligtvis uppfyller bostäder både kravet på miljöberikning och möjligheter till avskildhet. T. ex. så finns det ofta tillräcklig miljöberikning genom att det finns möbler. En katt kan t.ex. gå och lägga sig på en stol eller en fönsterbräda eller på ryggen till soffan. Möjlighet att klösa finns också, men om man inte vill att de ska klösa på möblerna eller mattorna så bör man ge dem en klösbräda. I bostäder där katter enbart hålls inomhus behöver man vara extra uppmärksam på att katten får

sina behov av att klättra, klösa och ”jaga” tillgodosedda. Mer om dessa behov finns i [Katt 38](#) samt [Katt 41](#).

Katt 12. Utrymmena är rymningssäkra. Mellanrum i galler, nät och andra anordningar är konstruerade och anpassade till katter så att de inte kan tränga sig ut eller fastna

Kontrollen bör omfatta:

- Att mellanrum i galler, nät och andra anordningar är konstruerade och anpassade till katten så att den inte kan tränga sig ut, klättra över eller fastna.
- Att material och infästningar i galler, nät och andra anordningar är anpassade till förvaringsutrymmets storlek.
- (för kontroll av säkerhet vid användning av elstängsel se [Katt 34](#)).

Vägledning

Lagrum för denna kontrollpunkt utgörs bl.a. av djurskyddslagens bestämmelser om förbud mot utformning av förvaringsutrymmen som kan medföra risk för skada för djur, samt att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att de får utföra sina naturliga beteenden.

Mellanrum i galler, nät, grindar m.fl. anordningar ska därför vara konstruerade och anpassade till katten så att de inte kan tränga sig ut, klättra över, fastna eller på något sätt skadas. Utöver valet av materialets lämplighet och hållfasthet är detta även en fråga om skötsel och goda rutiner för regelbunden genomgång av anläggningen. Kraven omfattar såväl inredningen av förvaringsutrymmen inomhus, t.ex. boxar och grindar som avgränsar olika bostadsdelar, och samtliga förvaringsutrymmen utomhus.

Ett instängslat utomhusutrymme ska vara anpassat så att katten kan utföra sina naturliga beteenden, inte minst att röra sig i höjdled. Det behöver därför finnas möjligheter för katten att gå, klättra och hoppa mellan olika höjder. Det ska också finnas möjlighet för den att sitta/ligga och spana in omgivningen från olika höjdnivåer. Katten ska också kunna klösa samt gräva där den väljer att uträtta sina behov.

Katt 13. Förutsättningar finns att rädda katterna ur kattstallet vid brand och djurhållaren har vidtagit åtgärder för att förebygga risk för brand i stallet

Kontrollen bör omfatta:

- Om det finns förutsättningar för att rädda katterna vid brand.

- Om det finns ett fungerande brandlarm eller alternativt om det finns någon annan fungerande lösning för att snabbt kunna uppmärksamma berörda om att det har börjat brinna. Observera övergångsbestämmelserna.
- Om det finns en lättillgänglig och snabb väg där man kan få ut djuren om det börjar brinna.
- Om brandsläckare finns lättillgängligt eller hur man annars kan släcka en mindre omfattande brand om det har börjat brinna.
- Om övriga brandförebyggande åtgärder finns eller är planerade.
- Om personalen som sköter kattstallet har kunskap om hur räddning av djur ska ske i händelse av brand.

Vägledning

Det är viktigt att skilja på vilka bestämmelser som gällde i den gamla författningen (SJVFS 2008:5, och senare SJVFS 2019:28) och i den nya författningen (SJVFS 2020:8). Detta eftersom kattstallar som var i bruk vid ikraftträdande av de nya föreskrifterna den 15 juni 2020 har fram till 1 januari 2025 på sig för att anpassa stallarna enligt övergångsbestämmelserna. Ett kattstall är en särskild byggnad inredd med boxar för hållande av katter. En bebodd bostad med olika rum inredda för hållande av katter betraktas aldrig som kattstall.

I den nya författningen har det förtydligats att risk för brand i kattstallar ska förebyggas.

Godtagbara förutsättningar att rädda djur vid brand

Kravet på att det ska finnas godtagbara förutsättningar att rädda djuren vid brand har funnits i äldre föreskrifter och gäller därför för samtliga kattstallar. Kravet innebär främst att en anläggning ska vara planerad och utformad så att djur inte brinner inne när det redan brinner. Ett sätt att helt eller delvis uppfylla detta krav kan vara att ordna två eller fler av varandra oberoende utvägar för att ta ut djuren vid brand. Att utrymningsvägar hålls fria och inte blockerade av t.ex. snö vintertid eller föremål som försvårar utrymning. Krav på brandsläckare i kattstall kan även ställas eftersom även en begränsad brandsläckning kan underlätta räddningen av djuren när det börjar brinna.

Förebygga risk för brand i kattstallar

Att förebygga risk för brand innebär mer specifikt att förebygga att brand överhuvudtaget uppstår i en anläggning. Detta tillägg i den nya författningen förtydligar att ytterligare förutsättningar bör vara uppfyllda. Förebyggande åtgärder är t.ex.:

1. Brandsläckare och brandvarnare finns alltid i kattstallet.
2. Undermåliga elinstallationer byts ut.
3. Skarvkablar i anläggningen ersätts med fasta vägguttag.
4. Plastcentraler byts ut mot centraler tillverkade i metall eller ljusbågståligt plastmaterial som provats och godkänts för 3 000 grader Celsius.

5. Jordfelsbrytare finns på anläggningen.
6. Brandfarligt material förvaras på betryggande avstånd från djurens förvaringsutrymmen, t.ex. lämplig plats för lagring av strö, foder.
7. Närliggande brandfarliga verksamheter bedrivs på betryggande avstånd från djurens förvaringsutrymmen, såsom heta arbete som alstrar värme eller gnistor (t.ex. vinkelslipning, skärarbete, varmluftspistol, ogräsbränning, svetsarbete).
8. Inga felaktiga rutiner eller aktiviteter på anläggning som kan öka risken för att brand uppstår och sprids. Till exempel kan rökning i stallet, användning av levande ljus och tork av blöta textilier på vissa typer av direktverkande element öka brandrisken.

Kravet på att förebygga risk för brand gäller för kattstallar som tagits i bruk efter den 15 juni 2020, och från 1 januari 2025 för övriga. Jordbruksverket anser dock att vissa krav som hör till skötsel av verksamheten bör vara uppfyllda redan idag på samtliga anläggningar, t.ex. enligt punkterna 6, 7 och 8 ovan. De handlar om allmänna försiktighetsåtgärder som ska iakttas för att minska risk för skada för djuren, och som gäller i grunden för all djurhållning enligt djurskyddslagen.

De övriga kraven som kan innebära vissa investeringar från djurhållaren, t.ex. åtgärder enligt punkterna 1 – 5 ovan, ska vara uppfyllda på samtliga anläggningar den 1 januari 2025. Du bör diskutera med djurhållaren vilka resurser och rutiner, samt eventuella planerade investeringar som finns för att optimera brandskyddet om det behövs. Informera djurhållaren om övergångsbestämmelserna i förekommande fall, fråga gärna om det finns instruktioner för hur personalen ska gå till väga om det börjar brinna på anläggningen, samt att det kan vara en fördel att ha övat en snabb utrymning av djuren i stallet. Särskilt kattstallar som hanterar rädda och skygga katter bör ha en plan för hur de ska få ut dessa katter som kan bli aggressiva vid hantering.

Katt 14. Den tillståndspliktiga anläggningen har, om det är aktuellt, utrymme för foder och foderhantering, bad- och skötselmöjlighet samt utrymme för att ta hand om katter som behöver särskild vård

Kontrollen bör omfatta:

- Att tillståndspliktiga verksamheter har tillgång till följande utrymmen, om behovet kan vara aktuellt för denna verksamhet:
 - Utrymme där djurhållaren kan förvara och hantera foder.
 - Utrymme där katter ska kunna badas eller duschas.

- Närbeläget utrymme som kan värmas upp där en sjuk katt kan tas om hand och vårdas.

Vägledning

Tillståndspliktiga verksamheter med katt kan behöva ha tillgång till särskilda platser för att hantera foder, sköta eller isolera djur. Det gäller i de flesta fall större stationära kattuppfödningar och kattpensionat. Det är i grunden en regel som har funnits i äldre författningar, men kravställningen har behovsanpassats i den nya författningen.

Kravet ska nu endast ställas om det finns ett verkligt behov. Du bör då ställa dessa krav endast om verksamheten som söker tillstånd kan komma i en situation där någon eller några av dessa resurser kommer till användning: till exempel om djur förvaras på en anläggning och kan behöva badas eller utfodras. I de allra flesta fall anser Jordbruksverket att det är inte rimligt att kräva utrymmen eller anläggningar byggda ad hoc avsedda att endast användas i verksamheten. Ofta kan t.ex. ett badrum i en befintlig bostad, eller ett rum där man tillfälligt håller en sjuk katt skilt från andra djur uppfylla dessa behov. Ett utrymme där en katt ska kunna tas om hand enskilt behöver inte vara ett förvaringsutrymme som uppfyller medicinskt hygieniska krav på ”isolering”, vilket kanske skulle kräva separat ventilation, separat in- och utgång m.m.

Katt 15. Katten/katterna hålls i ett klimat som är anpassat efter varje djurs behov och till djurhållningsformen. Djuret/djuren utsätts endast tillfälligtvis för luftföroreningar

Kontrollen bör omfatta:

- Att de inomhusutrymmen som finns för katten är isolerade. Detta för att skapa ett bättre klimat inomhus och möjliggöra för katten att enklare hålla värmebalansen.
- Att katter som hålls inomhus har väl ventilerade utrymmen.
- Att ventilationen i inomhusutrymmen säkerställer att fukt och luftföroreningar ventileras bort.
- Att klimatet i inomhusutrymmen säkerställer att katten utan svårigheter kan upprätthålla sin värmebalans. Under den kalla årstiden bör man tänka på att gamla och mycket unga individer vanligtvis behöver högre omgivningstemperatur för att upprätthålla värmebalansen.
- Att mätningar görs vid behov, om du misstänker att ventilationsflöden är otillräckliga (koldioxidmätning) eller att rengöring av avföring och urin inte är godtagbar (ammoniämätning). Eventuella mätningar ska göras där djuren vistas.
- Förekomst av fukt eller mögel som tyder på bristande ventilation.

- Förekomst av kalldrag.

Vägledning

Luftkvalitet

En god luftkvalitet i inomhusutrymmen är en grundläggande förutsättning för att hålla djur inomhus. Höga halter av koldioxid, fukt och ammoniak indikerar sannolikt en för hög djurbeläggning i kombination med otillräcklig luftväxling (koldioxid eller relativ fuktighet) respektive dålig rengöring av främst urin inomhus (ammoniak). Höga halter ammoniak i närmiljön indikerar sannolikt bristande renhållningsrutiner och särskilt bristande bortförel av avföring och urin i inomhusutrymmen. Observera att mätning av ammoniak och koldioxid bör göras där katterna vanligtvis befinner sig. Mätningar vid liggplatserna görs lämpligen i katternas aktuella noshöjd.

Vid bedömning av ventilationen bör du även notera om det finns synliga fuktskador i väggar eller tak, och vad som känns i form av dofter och temperatur i miljön. Fuktskador kan vara en indikation på att det har varit för hög luftfuktighet i utrymmet, och indirekt vara ett tecken på att ventilationen inte är rätt dimensionerad eller har dålig funktion. Kallrasen som orsakar nedkylning av golvytan och kalldrag utefter golvet kan försvåra för katten att upprätthålla värmebalans.

Vid djurskyddskontroll av djurhållning där luftföroreningar kan påverka djurens välfärd negativt, men där föreskrivna gränsvärden saknas, kan du stödja dina bedömningar och möjliga åtgärdskrav på bland annat följande lagstiftning:

- 2 kap. 1 § djurskyddslagen (skydd mot onödigt lidande och sjukdom).
- 2 kap. 2 § djurskyddslagen (att hålla djur i en god miljö som främjar deras välfärd, ... , och som förebygger beteendestörningar).
- 2 kap. 3 § djurskyddslagen (djurhållansvar gällande kompetenskrav. Djurhållaren ska vara införstådd om riskerna och ha vidtagit nödvändiga försiktighetsåtgärder).
- 3 kap. 3 § SJVFS 2020:8 (tillförel av frisk luft och bortförande av fukt och luftföroreningar säkerställs i inomhusutrymmen).

Vid förekomst eller tilldelning av farliga ämnen, dessutom (se mer om skadliga ämnen under [Katt 34](#)):

- 4 kap. 3 § djurskyddsförordning (förbudet att ge ... ämnen till ett djur för att påverka djurets beteende i annat syfte än att förbygga, påvisa, bota eller lindra sjukdom ...). Tillämpbar endast vid konstaterad aktiv tilldelning av t.ex. livsmedel innehållande farliga ämnen till djuret.
- 3 kap. 21 § SJVFS 2020:8 (ämnen som kan vara skadliga för djur ska förvaras oåtkomligt för dem).

Temperatur

Den tidigare lagstiftning innehöll även ett allmänt råd om lämpliga temperaturer i kattstallar som skulle hållas mellan plus 10 och 21 grader Celsius. Detta allmänna råd fick med åren en viss normerande effekt. En sådant temperaturintervall kan dock inte garantera en god miljö till alla sorters katter och det allmänna rådet har därför tagits bort. Till exempel ligger den termoneutrala zonen för en katt, dvs. det temperaturintervallet då katten utan extra kompensation kan upprätthålla värmebalansen, har föreslagits vara mellan 30 och 38 grader Celsius. Detta är dock inte det temperaturintervall som måste eftersträvas utan det viktiga är att katten ges möjlighet att kompensera så att den kan upprätthålla sin värmebalans även utanför den optimala temperaturzonen. Den tidigare skrivningen kunde bli missvisande då djur kunde hållas i allt för kalla miljöer utan att en behörig myndighet kunde peka på behov på av en varmare miljö alternativt att det kunde leda till orimliga krav på luftkonditionering vid djurhållning i privata bostäder under de varmaste sommardagarna. I den nuvarande författningen föreskrivs att djur ska upprätthålla värmebalans i sina förvaringsutrymmen (3 kap. 3 § SJVFS 2020:8) och i sina kojor (3 kap. 5 § SJVFS 2020:8). Detta ger djurhållaren större möjlighet att utforma lämpliga utrymmen där optimala temperaturförhållanden kan styras dit det behövs på ett sådant sätt att katten kan upprätthålla (eller återgå) till värmebalans. Värmebalans kan definieras som balans mellan den värme som djuret producerar och den värme som djuret avger. Katter är jämnvarma djur och ska kunna hålla sin kroppstemperatur konstant oberoende av yttertemperaturen. För att detta ska kunna ske måste det vara balans mellan den värme som djuret producerar och den värme som djuret avger. För att djuret ska kunna upprätthålla en sådan värmebalans behöver det ges förutsättningar att kunna hantera den belastning som ökad värme eller ökad kyla innebär, t.ex. genom att söka värme, skugga eller skydd, ha vatten och foder, eller återhämta sig efter en ansträngning. Det kan innebära att djurhållaren behöver ordna ett mikroklimat i anslutning till liggplatserna om den omgivande temperaturen är ogynnsam.

Katt 16. Katter som hålls utomhus har ett efter sitt behov anpassat skydd mot stark värme, nederbörd, fukt, blåst och kyla

Kontrollen bör omfatta:

- Att kattkoja eller ett inomhusutrymme finns där katten kan söka skydd mot stark värme, nederbörd, fukt, blåst och kyla.
- Att kovan är isolerad och rätt utformad så att katten kan upprätthålla sin värmebalans (värmebalans finns beskrivet i [Katt 15](#)).
- Att samtliga katter i djurhållningen har tillgång till tillräckligt med liggplatser inomhus eller i koja på ett sådant sätt att alla djur kan ligga och vila samtidigt.
- Att marken är tillräckligt dränerad.

- Att kojans/inomhusutrymmet är rätt utformat och rätt placerat i miljön så att katten väljer att utnyttja kojans/utrymmet.

Vägledning

En kattkoja (om den är enda alternativet för katten att upprätthålla sin värmebalans) ska alltid vara isolerad. På sommaren för att skydda mot värme- och solstrålning och på vintern för att behålla värmen. Djurhållaren måste själv bedöma om katten som ligger i en koja behöver skydd från blåst. Detta kan variera beroende på hur kojans placeras i relation till andra byggnader (en koja kan ju t.o.m. vara placerad inne i en annan byggnad), om en vindsluss behövs och byggs in i kojans eller utanför kojans, om det handlar om en sommar- eller vinterkoja m.m.

I kojans ska katten kunna upprätthålla sin värmebalans och ligga i naturlig ställning. Föreskrifterna håller en låg detaljeringsnivå och anger inte närmare på vilket sätt detta ska åstadkommas. Det innebär att det är upp till djurhållaren att välja hur kojans ska konstrueras och vilka material som ska användas för att uppfylla kravet, vilket kan bland annat variera beroende på individen som ska använda kojans, storleken på koja samt det klimat som råder. En för liten koja innebär kanske att katten inte kan ligga i en naturlig ställning och en för stor koja kan innebära att katten får svårt att upprätthålla värmebalansen.

Under förutsättning att en katt som hålls utomhus har fri tillgång till ett isolerat och uppvärmt inomhusutrymme utgår kravet på koja om djurhållaren ordnar en lämplig liggplats inomhus. Med fri tillgång menas att djuren varaktigt och kontinuerligt ska kunna välja mellan en inomhus- eller en utomhusmiljö, även om de tillfälligt får hållas instängda inne eller ute av praktiska skäl: till exempel vid rengöring av ett av utrymmena, eller skötsel av ett djur i en grupp som tillfälligt behöver separeras från övriga. Katten ska på så sätt alltid kunna nå en liggplats där den kan upprätthålla sin värmebalans.

Marken ska vara tillräckligt dränerad för normala väderleksförhållanden, för att säkerställa att katten verkligen ges möjlighet att använda sig av kojans vid behov och inte aktivt väljer bort att använda den på grund av att det är alltför blött/lerigt att ta sig fram till kojans.

Tänk också på att katter föredrar en viloplats som är högre belägen, katten kanske därmed undviker att använda en koja som är placerad direkt på marken eller i ett annat exponerat läge, t. ex. där andra djur passerar tätt intill.

Katt 17. Kravet på rastgårdens utformning är uppfyllda

Kontrollen bör omfatta:

- Att det finns miljöberikning i form av inredning som möjliggör för katten att utöva sina normala beteenden; klättra, klösa, söka skydd, gömma sig m.m. Tänk på kattens behov av att röra sig tredimensionellt.

- Att katten inte kan komma åt ämnen eller föremål som kan vara skadliga för dem.
- Att miljöberikning i förvaringsutrymmen inte kan utsätta katten för skaderisk. (mer information om miljöberikning under kontrollpunkt [Katt 11](#)).
- Att det finns skydd för väder och vind, utöver koja eller anslutet inomhusutrymme

Vägledning

En rastgård ska ge katten möjlighet att röra sig även i höjdded. Det behöver därför finnas inredning på olika höjd som katten kan röra sig/klättra emellan och där katten kan sitta eller ligga och spana över omgivningen, vilket är en viktig miljöberikning för dem. Utöver detta ska det finnas möjligheter för katten att klösa, gräva i samband med att den uträttar sina behov, söka skydd och gömma sig.

Katter i en rastgård ska inte kunna komma åt farliga ämnen eller andra föremål som kan skada dem. Rastgården ska utformas på ett sådant sätt att djuren inte skadas. Vad gäller rymningssäkerhet, läs mer om under [Katt 12](#). I en rastgård eller i ett annat inhägnat utrymme bör du särskilt uppmärksamma om det finns vassa föremål, t.ex. skrot eller verktyg som katten kan skada sig på. Katter som hålls utomhus ska ha tillgång till platser som kan ge skugga och sol samt skydd mot vind och nederbörd.

Katt 18. Då utomhustemperaturen är under noll ges katter som hålls helt eller delvis utomhus ljummet vatten minst 2 gånger per dygn

Kontrollen bör omfatta:

- Att det finns tillräckligt med vattensålar eller andra anordningar för tilldelning av vatten.
- Att djurhållarens rutiner för tilldelning av vatten är godtagbara.
- Att katter, som inte är riskdjur, och som hålls utomhus ges vatten minst två gånger per dygn när utetemperatur är under noll grader Celsius.
- Att riskdjur alltid har fri tillgång till vatten.

Vägledning

Behov av vatten och fri tillgång till vatten

Katter ska ges vatten i en mängd och en kvalitet som är anpassat efter deras behov. Behovet kan variera beroende på klimat (temperatur och relativ fuktighet i luften), kattens ålder, storlek och hälsostatus, fysisk aktivering, närings- och saltinnehållet i fodret, kattens individuella förutsättningar inklusive hull m.m. Vatten är också en viktig resurs som katten i vissa fall behöver för att kunna återställa sin värmebalans. Det är praktiskt omöjligt att med exakthet beräkna en optimal daglig

giva av vatten till varje enskild individ, och ännu svårare att förutsäga när i tid katten behöver en viss mängd vatten.

Huvudprincipen är därför att katter ska ha fri tillgång till dricksvatten. Med fri tillgång till vatten menar Jordbruksverket att djurhållaren måste ordna ett system (t.ex. vattenautomat) eller ha en rutin att kontinuerligt fylla på vattenskålar så att katten närsomhelst kan dricka när den känner behov av det.

God kvalitet

Med dricksvatten menas vatten av god kvalitet för djuret, vilket kan vara svårt att definiera genom föreskrivna halter eller gränsvärden av mineraler, kemiska eller biologiska kontamineringar. En god praxis är därför att erbjuda katter vatten som anses vara tjänligt för människor. En katthållning bedrivs alltid ”i närheten av människan” till skillnad mot andra typer av djurhållning i t.ex. vilthägn eller på extensiva otillgängliga betesmarker. Tillgång till för människor tjänligt vatten till katter kan därför anses vara en rimlig utgångspunkt och en god praxis även för katter. Du bör använda lukt, syn och känsel vid bedömningen av vatten eller kontrollera varifrån djurhållaren tar vatten till katterna.

Katter kan vara väldigt känsliga för vattnets egenskaper och kan låta bli att dricka om vattnet inte lever upp till deras krav, t. ex. om stillastående vatten stått framme för länge eller om det hamnat matbitar i vattnet. Samtidigt är det väldigt viktigt att katter får i sig tillräckligt med vätska (fram för allt om de äter torrfoder) eftersom vätskebrist kan leda till olika typer av sjukdomar och andra problem som t. ex. urinsten vilket i sin tur kan leda till urinstopp. Har man en katt som är dålig på att dricka kan man behöva ha flera vattenskålar utspridda på olika ställen eller en vattenfontän som kan locka katten att dricka mer. Katter kan också föredra att dricka ur större skålar eftersom de dels vill kunna se vattenspegeln, dels inte tycker om när morrhåren går emot skålens kant.

Tilldelning av vatten vid kallt klimat

Då lufttemperaturen understiger noll grader Celsius måste djurhållaren vara mer uppmärksam på tilldelning av vatten till katter som hålls utomhus. Det är inte tillräckligt eller acceptabelt att låta katten äta snö för att få sitt vattenbehov tillgodosett. Det går dessutom mycket energi för att omvandla snön till vatten och risken är uppenbar att katten inte får i sig tillräckligt med vätska. En optimal lösning är att ordna en vattenautomat i förvaringsutrymmet eller annan anordning som erbjuder frostfritt vatten, t.ex. vatten i väl isolerat eller eluppvärmt kärl. Djurhållaren kan även erbjuda vatten manuellt, och i så fall ska katten kunna dricka tillräcklig mängd vatten över dygnet. Ett minimum av två givor per dygn är föreskrivet, och det är i så fall en fördel om djurhållaren erbjuder katten ljummet vatten, de flesta djur tenderar att dricka mer ljummet vatten än kallt vatten.

Riskdjur

Katter som hålls utomhus och är sjuka, högdräktiga eller digivande, unga kattungar eller katter som genom sitt beteende visar ett ökat behov av vatten betraktas som riskdjur, och ska alltid ha fri tillgång till vatten oavsett klimatförhållanden.

Djurhållaren ska därför uppmärksamma katter som uppvisar ett ökat behov av vatten genom sitt beteende eller sin status. En hona som ger di kan hinna bli uttorkad innan djurhållaren ser det på hennes beteende. I ett sådant läge behöver djurhållaren göra tätare kontroller av vattentillgång till katten. Det kan till exempel bero på att katter är stressade eller att det finns bakomliggande hälsoproblem hos djur som kan behöva senare undersökning. Diabetes mellitus och andra hormonella störningar, njur- respektive leversjukdom är exempel på sjukdomar som kan misstänkas när katter av okänd anledning uppvisar ett behov av att dricka mycket eller oftare än vanligt.

Katt 19. Katten/katterna ges möjlighet till ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten

Kontrollen bör omfatta:

- Att det finns tillräckligt med foder- och vattensålar och att de hålls tillfredsställande rena.
- Att katten eller katterna ges möjlighet att äta och dricka utan att bli störda eller stressade av andra katter, övriga djur eller människor.

Vägledning

Foder- och vattensålar behöver placeras rätt i miljön för att katten inte ska känna stress eller konkurrens från andra djur. Om utfordringen inte kan ske genom fri tillgång kan utfodringen med fördel även ske utan matskål, genom att gömma foder, sprida ut det eller tilldela det genom olika typer av aktiveringsanordningar i syfte att ge mental stimulans och miljöberikning. Vid gruppållning av katter är det viktigt att se till att alla katter ges möjlighet att äta utan att en mer undergiven katt riskerar att bli bortjagad av en mer dominant katt. Det kan därför vara nödvändigt att sprida ut matsålar/foder i olika utrymmen och på olika höjd för att ge alla katter möjlighet att äta på ett lugnt sätt. En extra utmaning i gruppållning av katter just när det gäller foder kan vara att vissa katter behöver ha fri tillgång på foder medan andra katter behöver få ransonerade fodergivor för att hålla ett normalt hull. Djurhållaren behöver därför ha en plan för att kunna tillgodose olika individers behov.

Foder- och vattensålar bör inte stå alldeles intill varandra eftersom katter är känsliga för vattnets kvalitet och kan "rata" vattnet om det kommit bitar av foder i det. Det naturliga beteendet för ett kattdjur är att "ätplatsen" och dricksvattnet är separerade från varandra.

Katt 20. Katten/katterna ges foder som garanterar en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel som främjar deras hälsa

Kontrollen bör omfatta:

- Att fodret innehåller tillräckligt med och rätt sorts näring för den enskilda katten.
- Att utfodringsrutiner är korrekta.
- Att fodret förvaras på ett korrekt sätt, i torr miljö och vid lämplig temperatur.

Vägledning

Djurhållaren behöver anpassa fodergivningen så att djurens hull är hälsosamt. Ett hälsosamt hull ska ses som ett bra hull i relation till kattens hälsa och den miljö den befinner sig i. Fetma, avmagring, vissa sjukdomar och dåligt allmäntillstånd kan bero på för mycket eller otillräckligt med foder, undermåligt foder eller en till näringssammansättningen obalanserad foderstat.

Hälsospekten som har förtydligats i de nya föreskrifterna lägger ett tydligare ansvar på djurhållare att ha kunskap om vilken sorters foder och fodergiva som ska ges till katten. Kunskap behövs även för att säkerställa att fodret främjar en god hälsa och förebygga hälsostörningar. Till exempel kan viss övervikt hos katter få allvarliga konsekvenser för trubbnosiga raser eller andra katter som har anatomiska defekter i form av trånga och krympta luftvägar. Djurhållaren behöver bland annat anpassa utfodringen efter individuella förutsättningar såsom kattens ålder, fysiska aktivitet, kastrationsstatus m.m. En viktig hälsoaspekt är även anpassning av fodergivor för att t.ex. successivt minska vikten hos en överviktig katt. När det gäller katter bör viktredning alltid ske med viss försiktighet och efter beslut om att det är rätt åtgärd, eftersom katter kan bli sjuka om de viktentas för snabbt. Djurhållaren kan vända sig till en veterinärklinik som kan hjälpa till att sätta ihop ett bra viktminskningsprogram. För mer information om hull och problem kopplat till under- respektive övervikt se även [Katt 3](#).

Katter är strikta karnivorer (köttätare) och de har utvecklats till att äta en diet av bytesdjur som innehåller mycket protein, har lågt till moderat fettinnehåll och innehåller minimala mängder av kolhydrater. Taurin, som är en essentiell aminosyra för katter (katter kan till skillnad från människor inte själva bilda taurin), finns i animaliskt protein. Brist på taurin i kattens diet kan bland annat leda till att katten blir blind.

Fett i kattdieten är viktigt för att de ska acceptera maten, eftersom smakligheten hos ett foder förbättras genom tillsättning av fett och många katter äter inte mat med lågt fettinnehåll eller dieter med icke animaliskt fett. Katter har också specifika krav på särskilda fettsyror från animalisk vävnad (t.ex. arachidonsyra) i sin diet eftersom de inte kan syntetisera dem från växter eller andra källor.

Då och då ställs frågan om det är möjligt att utfodra katter med vegansk kattmat. Det finns inget uttryckligt förbud mot att vare sig sälja eller utfodra en katt med vegansk kattmat, däremot har Jordbruksverket gjort bedömningen att det inte är lämpligt att utfodra en katt enbart med ett veganskt foder, liksom att det i dagsläget inte uppfyller kraven i djurskyddslagen om att foder ska anpassas efter djurets behov. Utifrån den kunskap som finns idag om kattens fysiologi och kostbehov så är risken stor att en katt som enbart ges veganskt foder får nutritionella brister och bristsjukdomar samt utsätts för lidande.

Vid en djurskyddskontroll bör även noteras om fodret förvaras på ett lämpligt sätt: ett fuktigt utrymme är oftast olämpligt för lagring av torrfoder och torrfodret ska inte kännas fuktigt. Våtfoder kan förvaras i rumstemperatur eller behöva kyl- eller frysförvaring, och förbrukas kort efter öppning av förpackning. Använd lukt, syn och känsel vid bedömningen av foder.

Katt 21. Katten har fri tillgång till rent dricksvatten

Kontrollen bör omfatta:

- Att katten har tillgång till vatten av god kvalitet.
- Att det finns tillräckligt med vattenskålar eller andra anordningar för tilldelning av vatten.
- Att katter som hålls inomhus har fri tillgång till vatten.
- Att riskdjur (unga kattungar, högdräktiga, digivande eller sjuka) har alltid (oavsett om de hålls inne eller ute) fri tillgång till vatten.

Vägledning

Vi har samlat vägledningen kring vattenkvalitet under kontrollpunkten [Katt 18](#).

Katt 22. Kraven kring avel är uppfyllda

Kontrollen bör omfatta:

Kontrollera:

- Att katten har lämpliga förutsättningar med avseende på anatomi, fysiologi och beteende för att användas i avel, är i god hälsa inför parningen och inte har sjukdomar eller funktionshinder som kan nedärvas till avkomman.
- Att djurhållaren har kunskap och vidtar nödvändiga försiktighetsåtgärder för att förebygga oplanerad, oönskad eller överdriven reproduktion av de djur som han eller hon ansvarar för.
- Att djurhållaren har kompetens för att bedöma avelsdjurens förutsättningar för att kunna användas i avel (6 kap. 3 § punkterna 1–6 SJVFS 2020:8).
- Att honkatter som förlösts två gånger med kejsarsnitt inte används fortsättningsvis i avel, eller om det första kejsarsnittet berodde på anatomiska defekter, att honkatten har tagits ur avel.

- Att honkatter inte avsiktligt paras förrän tidigast vid 10 månaders ålder.

Vägledning

Avelsdjurets allmänna förutsättningar

De nya föreskrifterna har förtydligat att djurhållaren som vill använda en katt i avel ska säkerställa att avelsdjuret är lämpligt ur ett anatomiskt, fysiskt och beteendemässigt perspektiv, samt att den är i god kondition och hälsa inför parningen. Till exempel ska katten ha normalt utvecklade könsorgan samt normala kropps- och fortplantningsfunktioner. Detta allmänna aktsamhetskrav är inte kopplat till en obligatorisk veterinärbesiktning av katten inför parningen, vilket dock kan behövas om djurhållaren saknar information och behöver verifiera dessa förhållanden.

Viss rasspecifik information som kan stödja bedömningar knutna till avelsarbetet finns bland annat i Sveriges Kattklubbars Riksförbunds (SVERAK) hälsoprogram för ett antal kattraser.

Genetiska, beteendemässiga och övriga förutsättningar för att använda en katt i avel

Avelsverksamhet är komplex och kräver stor kunskap hos djurhållare. I de nya föreskrifterna har vi förtydligat att kompetensen ska inhämtas genom utbildning eller motsvarande erfarenhet vilket du kan verifiera vid en tillståndsprövning av en uppfödningens verksamhet som är tillståndspliktig. Avelsbestämmelserna gäller dock för all reproduktion av djur, och djurhållare som saknar kompetens kan hämta information från organisationer, veterinärer, etologer eller experter från t.ex. Sveriges lantbruksuniversitet eller genom facklitteratur. Exempel på lämpliga utbildningar och annan information finns i fotnoten². Katter som ska användas i avel ska vara fria från beteendestörningar såsom överdriven rädsla eller aggressivitet. Det är viktigt att skilja på aggressivitet och överdriven rädsla som kan nedärvas och den rädsla som uppstår på grund av bristande hantering/socialisering av en katt. En katt som visar rädsla på grund av bristande hantering, men som efter rehabilitering blir socialiserad, kan ur den aspekten vara lämplig att avla på medan en katt som trots hantering/socialisering och rehabilitering fortfarande visar överdriven rädsla och aggressivitet inte är lämplig att avla på.

Katterna ska vidare inte bära på letala anlag eller defekter som kan medföra lidande för deras avkommor, eller hindra avkommorna från att bete sig naturligt. Avel på t. ex. dvärgväxt³ kan innebära att kattarnas naturliga beteenden påverkas liksom eventuellt påverka risken för artrosutveckling. Liksom att trubbnosiga katter också kan få problem med t.ex. andning och ögon. Dessa tillstånd kan på så vis innebära

² Exempel på utbildningar är Sveriges Kattklubbars Riksförbunds (SVERAK): s uppfödardiplomeringskurs i hund- och kattetologi vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Skolverkets utbildning inom ramen för naturbruksprogram på gymnasienivå eller kvalitetssäkrad utbildning bedömd av Djurbranschens yrkesnämnd (DYN).

³ katter med pseudoachondroplasi (dvärgism) såsom Munchkin

funktionshinder som kan nedärvas och är något man måste vara mycket observant på. Om avelsdjuret bär på ett recessivt anlag för sjukdom, defekter eller letala anlag ska djurhållaren ha försäkrat sig om att parningen kommer att ske med en individ som är konstaterat fri från detta anlag. Parningskombinationen får inte antas leda till risk för förlossningssvårigheter eller funktionshinder hos avkommorna. Avel som strider mot dessa bestämmelser är inte tillåtet, men ska bedömas på individnivå. Bestämmelserna innehåller heller ingen lista på sjukdomar eller funktionshinder som skulle leda till ett automatiskt avelsförbud.

Övrig reglering

För att undvika att för unga honkatter används i aveln finns en minsta ålder för avsiktlig parning vid 10 månaders ålder. Du bör fråga djurhållaren vilka försiktighetsåtgärder som vidtas när honkatter yngre än 10 månader släpps ut fritt.

Djurhållaren måste uppmärksamma och sätta stopp för avel med hondjur som kan förväntas få förlossningssvårigheter. Djurskyddslagens förebyggande karaktär förtydligas genom denna regel som har införts i de nya föreskrifterna. Exempel på ökad risk för förlossningssvårigheter kan vara ålder hos hondjuret om det paras för första gången i hög ålder, eller om hondjuret paras efter tidigare kejsarsnitt.

Det kan hända att man måste utföra ett kejsarsnitt på grund av felläge hos fostren, men det bör rimligen inte hända mer än en gång. Inför ett beslut om kejsarsnitt genom röntgen, ultraljud eller palpation kan en veterinär ibland bedöma om det är sannolikt att kejsarsnitt kommer att behövas vid framtida dräktigheter. Om anatomiska defekter upptäcks redan vid det första kejsarsnittet får därför en honkatt inte användas i avel igen.

Katthonor behöver få tillräcklig vila mellan kullarna, även om det inte finns någon föreskriven minimitid i våra föreskrifter. I så fall bedöms detta från fall till fall och som en del av kattens välmående under avel.

Reglering av avel för katter med fri tillgång till utevistelse

Enligt 6 kap. 2 § ska djurhållaren vidta nödvändiga försiktighetsåtgärder för att förebygga oplanerad, önskad eller överdriven reproduktion av de djur som han eller hon ansvarar för. I det allmänna rådet till den paragrafen står det att katter som rör sig fritt utomhus bör vara kastrerade, steriliserade eller på annat sätt förhindrade från att kunna föröka sig okontrollerat.

Detta innebär däremot inte att djurhållaren måste kastrera sin katt. Kastrering är ett exempel på hur man kan följa regeln. Det kan till exempel finnas andra sätt att förebygga parningar, såsom preventivmedel (t.ex. p-piller) till honkatter, kemisk kastrering till hankatter, hålla honkatter inomhus under vissa perioder eller anordna lämpliga inhägnade rastgårdar (där djur hålls i godkända och rymnings säkra utrymmen).

Det djurhållaren bör vara medveten om är att det, sett över tid, finns tydliga medicinska risker för biverkningar med p-piller till katt. Ger man tabletter finns en risk att katten inte får i sig tabletterna varje gång eller att honkatten spottar ut eller

kräks upp tablettorna vilket kan innebära att honkatten ändå blir dräktig. Läkemedlen kan även ge biverkningar på livmodern och resten av kroppen. Risken för livmoderssjukdomar och juvertumörer ökar, även risken för diabetes mellitus ökar. Det är därför bättre att låta kastrera katthonan om djurhållaren vet att katthonan inte ska användas i avel. Det finns även risker med kemisk kastrering av hankatter, dels biverkningsrisker men det finns också en risk att hankatten fortfarande kan vara fertil alternativt inte får tillbaka sin fertilitet om djurhållaren planerat att använda hankatten i avel vid senare tillfälle. Men om djurhållaren använder godkända läkemedel så har de (trots ev. biverkningsrisker) följt gällande lagstiftning.

Att hålla honkatten inne under vissa perioder för att förhindra oönskad parning är en osäker metod eftersom det finns stora individuella skillnader när det gäller hur tydligt honkatten visar att hon är i löp. Det kan därför vara svårt att se när katten ska hållas inomhus, liksom att det finns en risk för att katten rymmer och det finns därmed risk för en oplanerad dräktighet.

Det finns fastslaget i domstol att det är tillåtet att släppa ut katter utan att ha full uppsikt över dem. Det innebär att om ägaren till en katthona vill att katthonan ska bli dräktig, eller accepterar att honkatten blir dräktig när hon släpps ut så behöver dräktigheten inte förhindras (skrivningen i föreskriften syftar ju till att förhindra oönskad reproduktion). Däremot måste ju ägaren vara medveten om risken att katthonan blir dräktig och ha en plan för att ta hand om ev. kattungar. I ett sådant fall ska djurhållaren även ha bedömt att katthonan är i god fysisk kondition, och uppfyller de försiktighetskraven som ställs i hund- och kattföreskrifterna.

Jordbruksverkets bedömning är att det inte är lämpligt att låta katthonan bli dräktig gång på gång och istället hantera situationen genom att avliva kattungarna. Det är fysiskt påfrestande för katthonan att upprepade gånger på kort tid gå igenom en dräktighet och hanteringen kan därmed innebära att djurhållaren bryter mot djurskyddslagstiftningen sett ur perspektivet att djur inte ska utsättas för onödigt lidande och hur djurskyddslagens etiska förhållningssätt avseende respekt för djur.

Med respekt för djur förstås, enligt propositionen till ny djurskyddslag (Prop. 2017/18:147), medvetenheten om och erkännandet av att djur är levande och kännande varelser med vissa behov som måste visas hänsyn: i detta fall kan det bl.a. handla om att tillgodose katthonans behov av vila mellan dräktigheter.

Eftersom djurskyddslagen är förebyggande så bör, för honkattens välfärds skull, upprepade oplanerade och täta parningar förhindras genom kastration eller på något annat sätt (se ovan). Djurhållaren måste vidare vara medveten om att ev. kattungar som ska avlivas måste avlivas på ett korrekt sätt, enligt gällande lagstiftning. För att säkerställa att det görs på ett djurskyddsmässigt korrekt sätt så bör detta i normala fall göras av veterinär. I annat fall måste djurhållaren, eller annan person som djurägaren anlitar, ha sådan kompetens.

Även för hankatter och dess ägare/djurhållare finns det fördelar med att kastrera en hankatt som inte är tänkt att användas i avel. En kastrerad hankatt markerar inte

genom skvätta urin på det sätt som en okastrerad hankatt gör. En kastrerad hankatt med fri tillgång till utevistelse blir också mer stationär än en okastrerad hankatt, det i sin tur kan bidra till att minska risken för att katten blir påkörd eller på annat sätt råkar illa ut när den lämnar sitt eget närområde. Att katten blir mer stationär underlättar också tillsynen av katten. Om en okastrerad hankatt har fri tillgång till utevistelse så har ägaren till hankatten samma ansvar som ägaren till en honkatt att säkerställa att katten är lämplig att användas i avel (se ovan). Kemisk eller kirurgisk kastrering eller restriktiv utevistelse är ofta lämpliga lösningar för hankatter som inte ingår i ett planerat avelsarbete. I ett djurskyddsärende som kräver ett beslut om begränsning av antalet katter på en fastighet kan länsstyrelsen med fördel kombinera kravet på ett högsta antal katter som en djurhållare får hålla med krav på kastrering av vissa han- eller hondjur för att säkerställa att det begränsade antalet katter ska kunna hållas.

Katt 23. Kravet på att kattungarna inte skiljs från modern annat än temporärt, så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad följs

Kontrollen bör omfatta:

- Att kattungarna inte skiljs från modern (eller en likvärdig katthona som ersättare för modern) annat än tillfälligt före de är tolv veckor gamla, eller
- Att kattungar som tas ifrån katthonan tidigare än vid tolv veckors ålder vid tidpunkt för separation från katthonan har:
 1. helt övergått till fast föda,
 2. besiktigats av veterinär som bedömt deras hälsa som god,
 3. en säkerställt god välfärd.

Vägledning

Kattungar behöver vara med sin moder så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad, och detta behöver de normalt upp till ca tolv veckors ålder. Jordbruksverket har tidigare bedömt att en djurhållare ibland kunde avvika enstaka dagar från de föreskrivna kraven på minst tolv veckor, men de gamla föreskrifterna gav ingen vägledning till djurhållare om vad som är viktigt att tänka på i dessa fall. Kravet på minst tolv veckor är kvar i de nya föreskrifterna, det finns stöd i forskningen för att detta är en lämplig period under vilken kattungarna behöver vara tillsammans med sin moder.

Det är generellt inte tillåtet att skilja kattungarna från modern före 12 veckors ålder. Vid avvikelser från 12 veckors ålder anges i de nya föreskrifterna vilka förutsättningar som behöver vara uppfyllda för att säkra att kattungen kan vara redo för separation från sin moder. För detta krävs att samtliga punkter 1-3 ovan ska vara uppfyllda:

- En veterinär ska göra en hälsobedömning av kattungen, och verifiera att den är vid god hälsa för att kunna separeras tidigare från sitt moderdjur. Djurhållaren behöver informera veterinären om syftet med denna hälsobedömning.
- Djurhållaren ska ha konstaterat att kattungen helt har övergått till fast föda.
Djurhållaren ska ha konstaterat att kattungen genom sitt beteende uppvisar att den är redo att hållas självständigt. För en korrekt bedömning om en kattunges välfärd och grad av självständighet från sin moder har det införts ett förklarande allmänt råd till 6 kap. 9 § första punkten SJVFS 2020:8.

I de tidigare föreskrifterna fanns ett förbud mot att flytta hela kullen tillsammans med kattmammans om inte särskilda skäl förelåg: detta förbud har tagits bort. Det finns inte något stöd för ett sådant förbud varken i forskning om djurs välfärd eller som smittskyddsforebyggande åtgärd. Under perioden är det viktigast för kattungarna att djuren hålls i en trygg miljö, helst i sin ursprungliga uppväxtmiljö om det är möjligt. Tidigare krav har därför omformulerats till ett allmänt råd kopplat till 6 kap. 9 § SJVFS 2020:8, se punkt 2.

Katt 24. Operativa ingrepp utförs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt

Kontrollen bör omfatta:

- Att kraven kring operativa ingrepp följs.
- Att endast behörig personal utför operativa ingrepp.
- Att djurägaren ger eventuella injektioner enligt en veterinärs ordination och instruktion.

Vägledning

Grundregeln till operativa ingrepp är att dessa endast får utföras när det är befogat av veterinärmedicinska skäl, men det finns undantag. Identitetsmärkning med injicerbar transponder eller tatuering samt kastrering av katter är operativa ingrepp som är tillåtna även om det saknas veterinärmedicinska skäl. Dessa ingrepp ska dock vara utförda av behörig personal.

Djurhälsopersonal får göra de ingrepp som de har formell och reell kompetens för. Det innebär i praktiken att en veterinär har formell kompetens att göra ”allt”, men de ska även ha den reella kompetensen. För övrig djurhälsopersonal så som legitimerade djursjukskötare gäller att de har den formella kompetensen att göra det som ingår i utbildningen, vilket inkluderar identitetsmärkning av katter med injicerbar transponder och tatuering.

Identitetsmärkning av katter med injicerbar transponder får även utföras av en djurvårdare på nivå 2, identitetsmärkare och djurhållare som med godkänt resultat har gått en kurs i identitetsmärkning av katt med injicerbar transponder.

Djurhållaren får ge injektioner av läkemedel som en veterinär har ordinerat för det aktuella tillståndet hos det aktuella djuret vid det aktuella tillfället. Injektionerna ska ges enligt veterinärens instruktioner. Detta innebär att djurhållaren inte får initiera behandling på eget initiativ, ge läkemedlet till en annan individ eller på ett annat sätt eller vid ett annat sjukdomstillstånd.

Katt 25. Personen som driver en tillståndspliktig verksamhet har tillräcklig kompetens som förvärvats genom utbildning eller motsvarande erfarenhet

Kontrollen bör omfatta:

- Att personen som ansvarar för skötseln av djuren har tillräckligt med kompetens, till exempel utbildning eller erfarenhet.

Vägledning

Kompetenskrav

Kompetensen som krävs för att kunna bedriva en tillståndspliktig verksamhet ska vara anpassad till verksamhetens verkliga behov. Krav som ställs av länsstyrelsen vid en prövning av tillstånd för dessa verksamheter ska därför stå i proportion till dessa behov. Det finns inga krav på formell utbildning för att driva en tillståndspliktig djurhållning. De särskilda kompetenskraven som gäller för tillståndspliktig katthållning är dock specificerade i 9 kap. 4 § SJVFS 2020:8. Djurhållaren ska inneha kompetens inom de områden som finns i denna bestämmelse, och som rör den verksamhet som bedrivs.

I förarbeten till djurskyddslagen (2018:1192) anges att generella utbildningskrav för alla som ägnar sig åt yrkesmässig djurhållning inte är optimalt för att försäkra nödvändig kunskap och erfarenhet hos alla grupper. Det innebär att du måste göra en samlad bedömning av sökandens utbildning eller övriga kompetenser samt den personliga erfarenheten. För en verksamhet som har anställd personal, utöver tillståndshavaren, innebär det att anställda ska ha kompetens för att kunna utföra de uppgifter som de ansvarar för. För bedömning om bristande kompetens även/istället beror på bristande personalstyrka, se vägledning av [Katt 43](#).

Vid tillståndsprövning av katthem bör frågan om hantering av osocialiserade katter hamna i fokus. För att ta emot dessa katter bör det finnas kompetens och en rutin för hur katters socialiseringsgrad ska bedömas, samt en plan på hur katter som inte är socialiserade ska hanteras. Det är inte rimligt att osocialiserade katter blir sittande i flera månader på ett katthem, vilket är att utsätta katterna för lidande. De flesta katter som tidigare varit socialiserade bör visa någon form av tecken på sociala beteenden inom några veckor. Förmågan att kunna bedöma dessa kritiska aspekter bör utgöra en central del av kompetenskravet.

Igångsättningar

Det förekommer att en länsstyrelse anser att en verksamhet kan komma igång, i full

skala eller med vissa begränsningar, även om den ansvarige inte har uppfyllt samtliga kunskapskraven som är nödvändiga. Oftast handlar det om kunskapsluckor som ska kompletteras genom viss utbildning. I de nya föreskrifterna har det införts en möjlighet för länsstyrelsen att, i anslutning till tillståndsprovningen, kunna göra dessa bedömningar. Två förutsättningar ska vara uppfyllda för att du ska kunna överväga och medge en sådan igångsättning av verksamheten. Djurhållaren ska dels redovisa en tidsplan för komplettering av nödvändig kompetens och dels ska länsstyrelsen bedöma att djurskyddet inte påverkas negativt för de djur som ingår i verksamheten under denna tid.

Proportionerlig bedömning av kunskapskrav

I och med att kompetenskraven inom de sju kunskapsområdena listade i 9 kap. 4 § SJVFS 2020:8 nu gäller för samtliga tillståndspliktiga verksamheter är det viktigt att dessa krav ställs på ett proportionerligt sätt. Beroende på vilken typ av verksamhet som prövas gäller alltså att den ansvarige ska besitta kompetens inom de områden som är relevanta för den typen av djurhållning som han eller hon avser att bedriva. Även vissa kompetensområden har tillkommit, t.ex. kunskap om avelsrelaterade problem. Kunskap om avel är avgörande för en kattuppfödare men kanske mindre eller inte alls avgörande för förmågan att driva ett kattpensionat.

Kravet på praktik behöver också bedömas i relation till sökandens tidigare erfarenheter av praktisk hantering av djur under jämförbara förhållanden.

Djurhälsan

En vanlig fråga som ställs vid provning av tillstånd enligt djurskyddslagen är om djurhälsa bör innefattas i provningen. Som grundläggande kompetenskrav föreskrivs bland annat att sökanden ska visa kunskap om tillsyn och skötsel samt enklare djursjukvård och enklare smittskydd. I förarbeten till djurskyddslagen anger regeringen att djurhälsa, i den mån hälsotillståndet påverkar djurets välmående, innefattas i uttrycken djurskydd och djurvälstånd. Kravet på kompetens bör därför, enligt regeringen, omfatta även grundläggande kunskaper om djurs hälsa och hur man ska förebygga sjukdom hos djuret. Jordbruksverkets bedömning är så att djurhälsan är en viktig del av djurvälståndet och förutom kunskap om sådant som djurens beteende och fysiologiska behov är deras hälsa och hur man håller dem friska viktigt att kunna.

Kompetens inom smittskydd och djurhälsa är av stor vikt för de som importerar katter från andra länder. För dessa personer som omfattas av tillståndsplikt enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen finns föreskrivna krav på kompetens inom djurskydd och smittskydd. Dessa personer måste förstå de risker som smittsamma sjukdomar kan medföra för såväl djur som människors liv och hälsa för att kunna anses vara lämpliga att bedriva en sådan handel.

Katt 26. Stämmer det att inga övriga brister upptäcktes vid kontrollen?

Kontrollen bör omfatta:

- Notera om du har upptäckt andra djurskyddsbrister avseende katt, som inte är upptagna i kontrollchecklistan Katt.
- Notera om du har upptäckt andra brister, som är reglerade i annan lagstiftning än djurskyddslagstiftningen. Du bör överföra sådan information till den som ansvarar för att kontrollera dessa brister. Det kan vara din länsstyrelse eller någon annan myndighet. Uppmärksamma behovet av sekretessprövning vid överföring av information.

Vägledning

Här kan du eventuellt i fritext beskriva sådana brister i katthållningen som inte finns upptagna specifikt i checklistan.

Kryssa ”Ja” i checklistan

Om du inte uppmärksammar någon annan djurskyddsbrist som rör katthållningen, utöver regleringen som omfattas av någon punkt i checklistan, kryssa ”Ja” i checklistan. Även vid djurskyddsbrister som rör andra djurslag än katt kryssas ”Ja” i kattchecklistan.

Du kan även uppmärksamma brister som inte rör djurskyddslagstiftningen under en inspektion hos en djurhållare. Brister som uppmärksammas och som rör andra lagstiftningsområden än djurskyddet, men som faller under länsstyrelsens kontrollansvar, ska inte noteras i kattchecklistan. Det kan dock på annat sätt handläggas inom myndigheten⁴.

Det kan även uppstå förhållanden som länsstyrelsen kan dokumentera för vidarebefordran till annan myndighet för kontroll av skatteförhållanden hos djurhållaren, kontroll om en katt är korrekt införd i landet, vidarebefordran av orosanmälan till lokala sociala myndigheter m.m. Uppmärksamma behovet av sekretessprövning i förekommande fall.

I samtliga dessa fall kryssas ”Ja” i checklistan, det är inte lämpligt att kryssa ”Nej” då samtliga brister som registreras i Djurskyddskontrollregister (DSK) ska ha bäring på djurskyddskontrollen av katt.

Kryssa ”Nej” i checklistan om du har upptäckt andra djurskyddsbrister som rör katthållningen

Det finns bestämmelser i Jordbruksverkets djurskyddsföreskrifter om hållande av hundar och katter, samt i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen som rör djurskyddsförhållandena men inte finns upptagna i kontrollchecklistan. Det kan handla om reglering i SJVFS 2020:8 som mycket sällan behöver kontrolleras, t.ex. försäljning av katter i butiker eller på marknader. Vid en djurskyddskontroll kan du även notera missförhållanden som rör transportlagstiftningen, t.ex. ett bristfälligt

⁴ Till exempel foder, animaliska biprodukter, livsmedel inom primärproduktion, smittskydd, tillsyn av djurhälsopersonal, läkemedel på gård eller tillsynslagen.

fordon som brukar användas för transport av katten som omfattas av din djurskyddskontroll.

Katt 27. Finns eller söks tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen

Kontrollen bör omfatta:

- Antalet katter som hålls samt om det kan krävas tillstånd när det gäller uppfödning, upplåtande, försäljning, förvaring eller utfodring av djur.
- Om det redan finns ett tillstånd, kontrollera att villkoren för tillståndet följs.
- Om det behövs ett sådant tillstånd, och ett sådant inte redan finns, informera djurhållaren om kravet och informera om var djurhållaren hittar ansökningsblanketten.
- Om verksamheten kräver tillstånd:
 - ✓ Kryssa i rutan ”Ja” om ett tillstånd finns eller om djurhållaren redan har skickat in en ansökan,
 - ✓ Kryssa i rutan ”Nej” om tillstånd saknas,
 - ✓ Kryssa i rutan ”Ej aktuellt” i checklistan om ett tillstånd inte behövs för den aktuella djurhållningen.
- Om djurhållaren har sökt tillstånd, och djurskyddskontrollen utförs i syfte att ta ställning till ansökan:
 - ✓ Kryssa ”Ja” oavsett om du anser att du kommer att bevilja eller avslå ansökan. Det slutgiltiga ställningstagandet registreras i Platina. Om länsstyrelsen beviljar tillståndet registreras detta av handläggaren i efterhand manuellt i DSK.

Vägledning

I och med att tjänstedirektivet trädde i kraft den 27 december 2009 kommer alla godkännanden som beviljats efter detta datum att gälla tills vidare. Länsstyrelsen ska fatta beslut om godkännandet inom en i förväg viss fastställd tid, samt skicka ut ett mottagningsbevis (bekräftelsebrev) när en fullständig ansökan har kommit in. Regeln om så kallat tyst beviljande gäller som huvudregel enligt tjänstedirektivet. Tyst beviljande innebär att om en myndighet inte har fattat beslut i ett tillståndsärende inom den angivna tiden för handläggningen så anses tillståndet/godkännandet beviljat. Ett beslut om tillstånd/godkännande kan återkallas om eventuella villkor i beslutet inte uppfylls eller om sökande inte längre uppfyller kraven på lämplighet (se 6 kap. 5 § djurskyddslagen).

Förmedling eller försäljning av katter?

Bedömning av tillståndsplikt kan ibland vara svårt om en verksamhet, som i sig inte kräver tillstånd, har en sådan karaktär att den ändå kan omfattas av prövning enligt djurskyddslagen. Länsstyrelserna har till exempel uppmärksammat att en verksamhet som uppger sig förmedla djur i själva verket säljer djur och därmed

bedriver tillståndspliktig verksamhet. Yrkesmässig försäljning och försäljning i verksamheter av större omfattning, bl.a. försäljning av tre eller fler katter per år, kräver tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen (2018:1192). Förmedling av djur kräver inte tillstånd.

En förmedling av ett djur i sin enklaste form innebär att kontakt vidarebefordras antingen till säljaren eller till köparen för att på så sätt föra samman de båda parterna. En förmedlare som överför en sådan kontakt fungerar som en förbindande länk mellan köparen och säljaren.

En försäljning av ett djur i sin enklaste form innebär ett köp, där köparen mot en avtalad ersättning övertar äganderätten till djuret från säljaren.

Länsstyrelsen måste då bedöma i varje enskilt fall vilken roll en person har i en försäljningsprocess. Ovanstående beskrivning av en förmedlares roll innebär att han eller hon inte nödvändigtvis behöver ha någon särskild djurskyddskompetens eller ansvar för djurhållningen. En förmedlare i sin enklaste form behöver inte nödvändigtvis vara en djurhållare och därmed berörs i så fall inte denne av djurskyddsbestämmelserna. Det kan dock ibland vara svårt att dra en exakt gräns mellan rollerna som förmedlare och försäljare, särskilt då en uppgiven förmedlare åtar sig uppgifter och ansvar som normalt ingår i en försäljningsprocess.

För att bedöma om en person som uppger sig vara förmedlare i själva verket har en sådan del i försäljningsprocessen att han eller hon istället ska anses sälja djuret och därmed kan komma att omfattas av krav på tillstånd, kan länsstyrelserna bland annat beakta om personen i fråga:

- är aktiv eller ansvarig vid urvalet av djur som kommer att säljas,
- testar djuret för att matcha det till en köpare som förväntar sig vissa specifika egenskaper (t.ex. visst avelsvärde, möjlighet att använda djuret i utställningssyfte),
- ansvarar för annonsering eller i praktiken har en avgörande roll i fråga om vilket djur som ska säljas till viss kund
- har ett ansvar för att säkerställa djurets smittskydds- och hälsostatus (t.ex. genom veterinärbesiktning, upprättande av hälsointyg eller vaccinationsintyg samt genom nödvändiga behandlingar inför köpet såsom avmaskning eller registrering i TRACES NT),
- bedriver verksamhet av viss omfattning, varaktighet eller yrkesmässighet,
- tar emot djur och förvarar dessa under viss tid (notera i detta sammanhang att även hållande av djur kan utgöra en tillståndspliktig verksamhet enligt 6 kap. 4 § första stycket 1 och 2 djurskyddslagen), eller
- är involverad i transporten av djuret och på så vis ansvarar för djurens välfärd samt för att transportbestämmelserna är uppfyllda.
- debiterar en kostnad som skulle kunna tyda på att hantering av djuren ingår i servicen.

Länsstyrelserna behöver undersöka och göra en sammantagen bedömning av den faktiska roll som en uppgiven förmedlare har i en transaktion som leder till att ett djur överlåts. Till stöd för sin bedömning kan länsstyrelserna exempelvis använda sig av de uppgifter som finns i TRACES NT, där bl.a. införsel av katter i handelssyfte från andra EU-länder och från länder utanför EU registreras. Länsstyrelserna kan få tillgång till TRACES genom att mejla till Jordbruksverket: veterinarfragor@jordbruksverket.se.

Vid sin bedömning kan en länsstyrelse landa i ställningstagandet att en uppgiven förmedlare de facto har sådana uppgifter och roller som medför att verksamheten är tillståndspliktig. Ytterst är det domstol som avgör om en sådan bedömning är korrekt.

Liknande frågeställningar kan uppstå när det gäller tillståndsplikt för t. ex. en organisation som i huvudsak bedriver sin verksamhet genom olika jourhem (är organisation tillståndspliktig om katterna sitter utplacerade en och en i olika jourhem?) eller som bedriver sin verksamhet genom så kallade TNR-kolonier (vem är ansvarig och därmed tillståndspliktig?). Frågan om verksamheten är tillståndspliktig och vem som i så fall ska söka tillståndet måste avgöras utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Ovanstående frågeställningar kan vara till hjälp även i sådana bedömningar.

Katt 28. Kan sökanden anses vara lämplig att bedriva verksamheten

Kontrollen bör omfatta:

- Tidigare djurskyddshistorik; domar, förelägganden m.m. som rör personen som ansöker om tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen.
- Om tidigare beslut riktade till sökanden har varit av allvarlig karaktär, eller om kraven i beslut inte åtgärdats.
- Om brister har upprepats.

Vägledning

Lämplighetskravet går utöver kompetens och utbildning. En person som har tillräcklig kunskap för att bedriva en verksamhet kan till exempel vara olämplig om tidigare erfarenheter, beslut eller domar har visat på bristande intresse eller praktisk kompetens att sköta katter enligt gällande lagstiftning. Detta särskilt om historiken visar på allvarliga brister eller om brister i dennes djurhållning har upprepats. Om dessa brister uppstår efter att sökanden har erhållit ett tillstånd kan en bedömning av bristande lämplighet kunna leda till att tillståndet bör återkallas.

En ansvarig som driver en verksamhet främst med ekonomiska intressen och på bekostnad av djurens välfärd är ett exempel på mindre lämplig person, oavsett personens grundkompetenser. Generellt kan man säga att en lämplig person som söker tillstånd måste visa förståelse för djurskyddslagstiftningens syfte att

förebygga och förhindra lidande och sjukdom hos djur. Denna förståelse bör inkludera hela den kedja som verksamheten är en del av till exempel risker för djurhälsa och smittskydd, lämpliga transporter av djur, uppväxtförhållanden på platsen kattungarna föds upp om verksamheten avser försäljning av katter m.m.

Katt 29. Tillsyn sker av katterna i tillräcklig omfattning

Kontrollen bör omfatta:

- Rutinerna för hur och hur ofta tillsyn sker av katten eller katterna.
- Om det finns katter som har obehandlade sår, skador eller sjukdomar, eller ett avvikande beteende som tyder på sjukdom, skada eller andra beteendestörningar.
- Om det finns katter som är smutsiga eller tovigga.
- Om tillsyn kan ske av samtliga katter utan svårigheter.

Vägledning

Djurhållarens tillsynsansvar omfattar en handlingsplikt, om en djurhållare har observerat ett problem men inte åtgärdar det så är tillsynen inte acceptabel. En tydlig anvisning om hur krav på tillsyn av djur ska tolkas finns i specialmotiveringen till tidigare djurskyddslag (1988:534) i regeringens proposition 1987/88:93 om djurskyddslag m.m.

”... I första stycket stadgas vidare att djur ska ges tillräcklig tillsyn..... Med jämna mellanrum förekommer rapporter om djur som utsatts för vanvård bl. a. därför att de lämnats utan tillsyn. Detta kan enligt min mening inte accepteras. Den som har djur i sin vård måste kontinuerligt ägna djuret tillsyn. I allmänhet måste krävas att tillsynen sker dagligen. I fråga om vissa djurslag eller djur i vissa åldrar kan tillsynen behöva ske ännu oftare. Samtidigt är det viktigt att tillsynen är så grundlig att missförhållanden uppmärksammas. Den senaste tiden har särskilt diskuterats frågan om tillsyn av burhöns. Jag vill i det sammanhanget särskilt framhålla vikten av att tillsynen anpassas till djurhållningen. Tillsynen och den tid som denna får ta i anspråk måste vara sådan att förhållanden som behöver åtgärdas också blir föremål för uppmärksamhet”.

Behov av tillsyn över djur kan enligt propositionen till tidigare djurskyddslag inte fastställas i detalj. Av propositionen framgår ingen övre gräns för hur mycket tillsynen ska ta i anspråk räknat som tid, som frekvens, eller som annan resurs. Tillsynen ska däremot utövas med kontinuitet, den ska vara grundlig, anpassas till djurhållningen och ska framför allt stå i proportion till behovet av åtgärder (allt som behöver åtgärdas ska ägnas så mycket tid och resurs att det faktiskt bli åtgärdat).

Brister som kan relateras till djurens välfärd kan ofta hänföras till punkten bristande tillsyn. Tovig päls, dålig tandhälsa, magra eller kraftigt överviktiga katter, sjuka djur som inte får behandling eller inte avlivas, trasiga inredningar och bristande hygien är exempel som ofta tyder på bristande tillsyn.

Du bör iaktta katten och diskutera eventuella brister med djurhållaren. Har djurhållaren noterat dessa brister tidigare? Vad beror det avvikande beteendet eller skadorna hos djuren på? Det är viktigt att tillsynen anpassas efter den djurhållning som bedrivs och att tillsynen är så noggrann att brister och missförhållanden upptäcks och undanröjs så fort som möjligt. Vid stora katthållningar i stall eller ladugårdar bör du verifiera att djurhållaren känner till hur många katter som finns och behöver skötas, samt hur den dagliga tillsynen går till. Notera att den nya författningen har förtydligat att en god tillsyn även innebär att uppmärksamma avvikande beteenden hos katten, vilket ställer krav på djurhållarens kompetens. Avvikande beteenden kan exempelvis vara flämtningar i normal rumstemperatur, undvikande beteenden, m.m.

Tillsynen av katten ska vara tillräcklig oavsett om katten hålls inomhus eller utomhus.

Det finns tillfällen där man bör skilja på djurägarens och annan djurhållarens ansvar. Om en kontrollmyndighet t.ex. riktar anmärkningar på ett djur som vistas på ett djurpensionat kan de bakomliggande orsakerna ibland härledas till djurägaren även om djur tillfälligt hålls av annan djurhållare.

För riskdjur krävs tätare tillsyn, vilket innebär *oftare än minst två gånger om dagen*, och i praktiken är en sådan tillsyn helt behovsstyrd. Med riskdjur menas t.ex. nyfödda, dräktiga katthonor vid tiden kring förlossningen, sjuka eller skadade katter eller katter som betar sig onormalt. Du bör diskutera med djurhållaren hur förlossningarna övervakas och hur extra rutiner eller enskilda djurplatser ordnas till katter i behov av extra tillsyn.

Katt 30. Sjuka/skadade katter ges nödvändig vård. Ev. veterinär som anlitas

Kontrollen bör omfatta:

- Att katten ser frisk och oskadad ut, och inte visar beteenden som kan vara tecken på ohälsa.
- Att behandling ges till samtliga katter som är sjuka eller skadade.
- Att katter med allvarliga skador eller sjukdomar och som inte är behandlingsbara avlivas på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt.
- Om det är relevant för din kontroll: vilken veterinär som anlitas eller brukar anlitas.
- Vilka rutiner som finns för att ge extra tillsyn, vatten, värme m.m. till en sjuk eller skadad katt.

Vägledning

En grundförutsättning för att kunna ge en sjuk eller skadad katt rätt vård är att djurhållaren har tillräcklig tillsyn över sina djur samt tillräcklig kompetens för att kunna ge vård själv eller söka veterinär när det krävs. Sjuka eller skadade katter som inte får rätt vård tyder på bristande kompetens eller bristande tillsyn. För bedömning av tillsyn (inklusive tillsyn av riskdjur) se [Katt 29](#).

För bedömning av denna kontrollpunkt se även [Katt 25 – Djurhälsan](#) samt [Katt 18](#) och [Katt 21](#) när det gäller tillgång till vatten för riskdjur.

Notera att denna bestämmelse berör såväl nödvändiga vårdinsatser som ”andra lämpliga åtgärder” (4 kap. § 1 första stycket djurskyddslagen). Andra åtgärder kan till exempel vara extra vatten, utökad frekvens av tillsyn över djuret, att flytta en sjuk katt till en varmare eller kallare miljö om den har svårt att upprätthålla värmebalans, anpassad foderstat m.m.

Katt 31. Avlivning av katter sker enligt gällande föreskrifter och utan onödigt lidande för katten

Kontrollen bör omfatta:

- Att avlivning av katter sker på korrekt sätt.
- Om veterinär anlitas för avlivning av katter.

Vägledning

Avlivning kan i många fall vara ett alternativ för att skydda djur från onödigt lidande. Avlivning ska utföras om en katt har en allvarlig sjukdom eller skada som inte kan behandlas eller om en veterinär i det enskilda fallet bedömer att det är utsiktslöst att katten inom rimlig tid ska återfå en god djurvälstånd.

Avlivning av katter bör normalt sett göras av, eller med överinseende av, veterinär, som besitter den kompetens som krävs för att det görs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt. Om avlivningen utförs av djurhållaren bör du kontrollera att djurhållaren har rätt kunskap och utrustning för att utföra detta. Bestämmelser om avlivning av katter finns i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:8) om slakt och annan avlivning av djur.

Katt 32. Belysning finns så att tillsyn och skötsel av katter kan ske utan svårighet

Kontrollen bör omfatta:

- Att belysning finns och är tillräcklig för att tillsyn av djuren kan ske utan svårigheter oavsett tid på dygnet. Belysningen måste ge tillräckligt med ljus för att sår eller andra typer av skador på djuren ska kunna upptäckas.

Vägledning

I ett kattstall behövs alltid fast monterad belysning. Belysningen ska vara placerad och dimensionerad så att varje djur i respektive box går att inspektera oavsett tidpunkt på dygnet och året. Belysningen ska vara placerad och reglerad så att den inte utsätter djuren för obehag. För vissa tillsyns- eller skötselåtgärder kan det vara en fördel att ha tillgång till stark punktbelysning som inte behöver vara fast installerad. I ett förvaringsutrymme inomhus ska belysningen även kunna stödja kattens dygnsrytm och naturliga beteende, se [Katt 33](#).

Katt 33. Kravet på insläpp av dagsljus är uppfyllt

Kontrollen bör omfatta:

- Att det finns dagsljusinsläpp i kattens inomhusutrymmen.

- Att kombination av dagsljus och artificiell belysning stödjer djurens välbefinnande.

Vägledning

Dagsljuskravet kan lösas på olika sätt, genom fönster i förvaringsutrymmen eller annat inläpp av ljus från tak eller fasad. Om fönster eller andra anordningar placeras så att djuren kan se ut blir det också en miljöberikning, detta är dock inget krav.

I de nya föreskrifterna har Jordbruksverket förtydligat att djurhållaren behöver planera för och ordna en funktionell kombination av dagsljus och artificiell belysning. I delar av landet kan dagsljus helt utebli under långa perioder. Djurhållaren ansvarar för att styra kombinationen av dagsljus och den belysning som krävs för att stödja kattens dygnsrytm och naturliga beteende.

Katt 34. Fönster, belysningsanordningar och elinstallationer som katter kan nå har skydd eller är utformade så att skaderisk inte föreligger

Kontrollen bör omfatta:

- Att belysning, fönster eller andra dagsljusinsläpp samt elinstallationer är skyddade så att djuren inte kan komma till skada.
- Andra generella skaderisker i miljön där katterna hålls.

Vägledning

Denna kontrollpunkt innehåller även vägledning om övriga skaderisker som behöver uppmärksammas i ett inomhusutrymme

I bostäder är det inte meningen att man ska ställa orimliga krav som exempelvis skydd för fönster eller kräva att ta bort alla elsladdar i ett rum, men djurhållaren ska ändå göra det han eller hon kan för att djuren inte skadar sig även i bostaden. För samtliga förvaringsutrymmen gäller delvis vägledningen om brandförebyggande åtgärder, se [Katt 13](#).

Ev. behov av att skydda fönster som katterna kan komma åt i ett kattstall får bedömas utifrån det enskilda fallet – vilken typ av fönster är det, sitter det placerat på ett sådant sätt så att det oskyddat skulle kunna innebära en skaderisk för katterna?

I en bostadsmiljö behöver djurhållaren vara uppmärksam på om den egna kattens beteende visar på ett behov att skydda vissa föremål eller ämnen. En sådan rekommendation gäller inte generellt och det är inte rimligt att ställa generella krav på inredning av en bostad. Om katten däremot visar intresse för och kan komma åt glasdekorationer, elsladdar, för katten giftiga växter och livsmedel eller andra

ämnen behöver djurhållaren uppmärksamma riskerna och ordna en säker djurmiljö i bostaden.

Elstängsel kan användas till katt men kräver vissa försiktighetsåtgärder. Det ska endast användas utomhus och förvaringsutrymmen ska vara väl tilltagna (enligt minimimåtten i 10 kap. 3 § SJVFS 2020:8). Det är också viktigt att katterna ska kunna nå stängslet från marken av säkerhetsskäl, ett krav som har införts i den nya författningen efter samråd med Elsäkerhetsverket. Stängslet får inte vara utformat så att djuren kan fastna i det.

Katt 35. Buller i kattutrymmet har en godtagbar nivå och frekvens

Kontrollen bör omfatta:

- Att mekaniskt buller från ventilationsanläggningen eller andra bullerkällor i närmiljön inte upplevs som störande för katten.

Vägledning

Mätning av buller görs med ljudnivåmätare i kattens huvudhöjd.

Högt buller från en fläkt kan betyda att bullerdämpning behövs, indikera att den är felaktigt monterad, sliten eller behöver renoveras eller bytas ut. Det kan också indikera att någon eller några fläktvingar är skadade eller saknas.

Generellt bör inte bullerkrav ställas för hållning av katt i bostäder.

Katt 36. God tandhälsa upprätthålls

Kontrollen bör omfatta:

- Att djurhållaren sköter kattens tandhälsa.
- Be djurhållaren öppna kattens mun, och titta så att du kan se tandköttet och alla tänder.
- Lagg märke till hur katten luktar ur munnen.
- Att djurhållaren anlitar veterinär för tandvård till katten när så behövs.

Vägledning

Den kliniska veterinära erfarenheten har gett Jordbruksverket stöd för att introducera ett nytt uttryckligt krav på att upprätthålla en god tandhälsa hos katterna i de nya föreskrifterna. Olika former av problem med tänderna är relativt vanligt hos katter. Djurhållarna känner ofta inte till hur viktigt tandhälsan är för djurens välbefinnande.

En eftersatt tandhälsa kan leda till stort lidande för katten. Det kan handla om tandsten, tandköttinflammation, tandlossning (paradontit), frakturer eller ett

mycket vanligt, smärtsamt problem hos katt, tandresorption. Katthållaren ska själv kunna visa hur han eller hon sköter tandhälsan, alternativt redovisa hur han eller hon använder professionell hjälp för detta. Det är viktigt att poängtera att bara för att katten äter och kanske jagar som vanligt så innebär inte det att inte katten kan ha problem. Katter är bra på att dölja smärta. Om katten har problem i munhålan kan det till exempel visa sig genom att tandköttet är rött och därmed inflammerat, att katten betar sig annorlunda när den ska tugga eller att den uppvisar andra tecken på smärta från munnen, eller luktar illa ur munnen. Om katten luktar illa ur munnen är det ofta tecken på dålig tandstatus men det kan även ha andra orsaker som t.ex. njursvikt eller diabetes mellitus. Vid tecken på dålig tandhälsa så behöver djurhållaren låta en veterinär undersöka katten och vidta lämpliga åtgärder för att åtgärda problemen. En eftersatt tandhälsa kan påverka kattens beteende i form av t. ex. ökad aggressivitet eller att katten drar sig tillbaka på grund av smärtpåverkan. Dålig tand- och munstatus kan påverka kattens allmänna hälsa.

Allmänt om Katt 37 t.o.m. Katt 42

Kontrollpunkterna Katt 37 t.o.m. Katt 42 rör i huvudsak tillämpningen av 2 kap. 6 § SJVFS 2020:8 och rör katten behov av social kontakt, behov av att klättra och klösa, behov av födosöks- och jaktbeteende, behov av mental stimulans, vila och möjligheten att upprätthålla sin värmebalans. Bestämmelserna lyfter fram de grundläggande etologiska behov och naturliga beteenden som är viktiga för deras välbefinnande. Naturligt beteende är ett beteende som djuret är starkt motiverat att utföra och som ger djuret funktionell återkoppling, det vill säga att djurets motivation att utföra beteendet minskar när beteendet utförs. Onormala beteenden som exempelvis stereotyper, samt beteenden som människan aktivt styr, till exempel reproduktion, är inte aktuella här. För vissa punkter anges en specifik frekvens, till exempel ”varje dag” eller ”största delen av dygnet”, för de krav där kontinuerlig tillgång till resurser eller åtgärder är extra viktiga för djuret.

Allmänt om kompetens

Ett allmänt krav på kompetens har införts i djurskyddslagen för att öka djurvälståndet och innebär enligt propositionen till ny djurskyddslag (Prop. 2017/18:147) att djurhållaren ska ha den kunskap som krävs för att tillgodose djurets fysiologiska och beteendemässiga behov. Kompetenskravet gäller för den som håller eller på annat sätt har hand om ett djur, oavsett om personen har hand om egna eller någon annans djur, varaktigt eller under en kortare tid. I samma proposition till djurskyddslagen anges bland annat:

- att kompetens är av grundläggande betydelse för en god djurvälstånd,
- att om problem ändå skulle uppstå har djurhållaren som besitter kompetens större möjligheter att hitta adekvata lösningar,
- att rätten att få hålla och ta hand om ett djur är förenad med ett ansvar och att tillräcklig kompetens ska vara en förutsättning för att hålla och hantera djur,

- att krav på kompetens bör innebära att den som håller eller på annat sätt tar hand om djur ska ha den kunskap som krävs för att tillgodose det aktuella djurets fysiologiska och beteendemässiga behov,
- att djurhållaren också ska kunna omsätta sina kunskaper praktiskt. Den som själv saknar praktisk erfarenhet kan kompensera detta genom att ta råd och stöd från andra personer som har tillräcklig erfarenhet.

I denna vägledning ges flera exempel på den kompetens som behövs för att säkra en god efterlevnad av lagstiftningen. Vägledningen belyser vilka kunskaper som behöver omsättas i praktiska tillsyns- och skötselåtgärder, eller genom lämplig utformning och berikning av de utrymmen där katterna hålls.

I vägledning till kontrollpunkterna Katt 37 t.o.m. Katt 42 ges specifikt information om djurhållarens behov av kompetens som behöver omsättas i praktisk handling (utformning av utrymmen, skötselrutiner, social kontakt m.m.). Detta för att kunna tillgodose kattens viktigaste behov och inte minst för att förebygga eller motverka uppkomsten av beteendestörningar hos katten.

Katt 37. Kattens behov av social kontakt är uppfyllt.

Kontrollen bör omfatta:

- Att katten erbjuds fysisk social kontakt med djurhållaren varje dag.
- Att den sociala kontakten är anpassad till kattens individuella förutsättningar.

Vägledning

Katter som inte hanterats av, eller träffat på människor, under socialiseringsperioden har svårare att hantera ett liv tillsammans med människor. Kattens behov av social kontakt med människor har alltså att göra med den individuella kattens tidiga erfarenheter. Det är därför viktigt att kattägare ger sina katter erfarenhet av positiva interaktioner med människor såväl under socialiseringsperioden som senare under kattens liv. Socialiseringsperioden hos katt pågår mellan 2 och 7 veckors ålder. För att uppskatta kontakt med, och socialiseras mot människor krävs det att varje katt har kontakt med människor under denna period. De katter som inte hanteras av, eller träffar på människor, under denna period kommer att ha mycket svårt att hantera ett liv tillsammans med människor. De ska inte tvingas till att leva med människor, eftersom de kommer uppleva kontakten med människor som starkt stressande. Vid bedömning av katter som kommer till en ny omgivning är det bra att känna till att dessa katter kan behöva viss tid för att acklimatisera sig till den nya miljön, även om de är socialiserade.

Det har tidigare funnits en generell uppfattning om att katter är mer självständiga än hundar i förhållande till sina ägare och därför inte har samma behov av social kontakt. Det finns dock nyare forskning som tyder på att katternas behov av social kontakt med människor kan vara större än vad man tidigare trott och att även katter skapar starka band med sina ägare.

Katter, framför allt utpräglade innekatter, är också beroende av sina ägare för att få utlopp för sina naturliga beteenden såsom jaktbeteenden och annan typ av mental stimulans, så även ur den aspekten är den sociala kontakten med människan viktig. Behovet av social kontakt behöver därför anpassas till den individuella situationen.

Katt 38. Kattens behov av att klättra och klösa är uppfyllt

Kontrollen bör omfatta:

- Att inredningen och miljön är utformad på ett sådant sätt att katten får utlopp för sitt behov att klättra och klösa.

Vägledning

Katter som får vistas fritt ute har större möjligheter att själva se till att de får sitt behov av att klättra och klösa uppfyllt. En katt som hålls enbart inomhus behöver mer hjälp för att kunna få utlopp för dessa beteenden.

När katten klöser så vässar den inte bara sina klor utan stärker också sitt revir genom de doftkörtlar som finns på undersidan av framtassarna. Det är därför viktigt för kattens trygghet att den ges möjlighet att klösa och därmed markera revir. För att spara på inredning och möbler som kanske annars blir föremål för kattens klösande så kan det vara bra att skaffa särskilda klösmöjligheter för inomhuskatter som t. ex. klösmattor, klöspelare eller klätterställningar. Det är bra att erbjuda flera olika klösmöjligheter på flera olika platser. Katter vill dock gärna klösa (och därmed markera med sin doft) där det doftar mest av djurhållaren eller där dofter utifrån kommer in så som vid dörrar. Ett tips kan därför vara att klä ett klösträ med ett flitigt använt klädesplagg för att styra katten till ett ”tillåtet” ställe att klösa på eller att locka katten med leksak till platsen samt belöna användandet.

Katter har stort behov av att få klättra och därmed kunna skaffa sig en överblick över sin omgivning, hitta en upphöjd och därmed skyddad plats att vila på eller för att kunna spana på ev. jaktbyten. Om katten inte erbjuds andra alternativ så kan den lätt få för sig att klättra i t. ex. långa gardiner eller liknande, något som både skadar inredningen och utgör en skaderisk för katten. Det är därför viktigt att se till att katten erbjuds klättermöjligheter antingen naturligt utomhus eller inomhus i form av t. ex. klätterställningar eller andra lösningar.

Katt 39. Katten har tillgång till viloplats där den kan upprätthålla värmebalansen

Kontrollen bör omfatta:

- Att katten har tillgång till en plats som är utformad så att katten dels vill använda den (t. ex. tillräckligt skyddad) och dels erbjuder möjligheter för katten att upprätthålla sin värmebalans.

- Att katten som behöver återställa sin värmebalans har tillgång till foder och vatten när resurser behövs.

Vägledning

Katter sover i genomsnitt 16 timmar per dygn och därför är en (helst flera) väl fungerande viloplats en viktig resurs för katten. Katten vill ha möjlighet att söka en viloplats som ger trygghet där den kan vila ostört, gärna med uppsikt, men som också ger katten möjlighet att upprätthålla sin värmebalans. Det vill säga att katten ska vid behov kunna vila i både skugga/kyla och i värme.

Värmebalans är ett centralt begrepp i föreskrifterna. Katten kan upprätthålla sin värmebalans när det finns en balans mellan den värme som katten producerar och den värme som katten avger. Det är en förutsättning för att katten ska kunna hålla sin kroppstemperatur konstant oberoende av yttertemperaturen.

Eftersom en katt dock behöver hantera den belastning som ökad värme eller ökad kyla innebär måste djurhållaren säkerställa att katten kan söka extra värme, skugga, skydd från vind eller nederbörd, ha tillgång till vatten eller foder och kunna återhämta sig snabbt efter en ansträngning. En katt kan tillfälligt befinna sig utanför den optimala termiska zonen där värmebalans råder, till exempel en katt som väljer att gå ut i snö och minusgrader. I ett sådant exempel krävs att djurhållaren erbjuder resurser (t. ex. ett uppvärmt utrymme) så att katten snabbt kan återfå sin värmebalans. Kravet i föreskrifterna är därför satt så att katterna ska upprätthålla värmebalans ”största delen av dygnet”, och kunna hamna tillfälligt utanför sin termiska komfortzon under förutsättning att de ges förutsättningar för att återhämta sig. De åtgärder en djurhållare kan vidta för att hjälpa katten att upprätthålla sin värmebalans, även om det är en mindre del av dygnet, ska göras.

För bedömning om en katt kan upprätthålla värmebalans i sitt förvaringsutrymme och vid sina liggplatser samt mer information om värmebalans, se även [Katt 15](#).

Katt 40. Katten har tillgång till gömslen och upphöjd plats.

Kontrollen bör omfatta:

- Att katten har tillgång till platser där den kan gömma sig.
- Att katten har tillgång till upphöjda platser.

Vägledning

Katter tycker om att ligga högt eftersom det ger dem en bättre överblick över omgivningen vilket gör dem tryggare. Katten behöver därför ha tillgång till någon form av upphöjd plats där den kan ligga och iaktta omgivningen eller vila. Även möjligheten att gömma sig är viktigt för att katten ska kunna känna sig trygg, den behöver därför tillgång till ”gömställen” dit den kan dra sig undan. I ett hem finns ofta både upphöjda platser och gömställen naturligt i och med möblerna (t. ex. en

upphöjd plats på en hylla, en fönsterbräda eller ett gömställe under en soffa). Det är dock viktigt att tänka på att de katter som hålls i kattstall/rastgårdar får tillgång till inredning som säkerställer dessa behov, vilket är extra angeläget för katter som är mer skygga.

Katt 41. Kattens födosöks- och jaktbeteende tillgodoses

Kontrollen bör omfatta:

- Att katten ges möjlighet och förutsättningar att få sitt födosöks- och jaktbeteende tillgodosett.

Vägledning

Behovet av att jaga är en medfödd instinkt som inte enbart har att göra med om katten är hungrig eller mätt. Katten jagar för jaktens egen skull på grund av ett nedärvt, djupt rotat jaktbeteende. För kattens välmående är det viktigt att den får utlopp för detta. En katt som vistas fritt har möjlighet att jaga t. ex. smågnagare och småfåglar medan en katt som bara vistas inne eller i rastgård behöver erbjudas andra möjligheter för att få sitt behov tillgodosett, t. ex. i form av olika leksaker som den kan jaga. Katten har dock också ett behov av att få avsluta jakten och också fånga något varför enbart laserprickar inte är det optimala för katten att jaga. Det finns också leksaker som ger katten mental stimulans genom att den får arbeta för att hitta och få fram sitt foder.

Katt 42. Kattens behov av mental stimulans är uppfyllt

Kontrollen bör omfatta:

- Att katten ges möjlighet till mental stimulans.
- Att den mentala stimulansen är anpassad till kattens individuella förutsättningar och behov.

Vägledning

Beroende av i vilken miljö katten vistas så har den olika behov av att få hjälp med den mentala stimulansen som den behöver. Katter kan få mental stimulans genom att lösa uppgifter utan eller med liten fysisk ansträngning, t. ex. genom olika leksaker som stimulerar till olika födosöks – eller jaktbeteenden. Till exempel leksaker som låter den leta efter maten eller som kräver att den löser ”en uppgift” för att få fram maten. Det finns ett stort utbud av aktivitetsleksaker som stimulerar katten att lösa uppgifter för att få sin mat. Mental stimulans kallas ibland för ”mental motion”, men ska dock inte ses som en ersättning för fysisk aktivitet, snarare som ett komplement.

Mental stimulans är användbar för katter som är konvalescenta för att på så vis motverka uttråkning och rastlöshet. Det är till exempel viktigt att ersätta den uteblivna möjligheten till fysisk aktivitet genom att mentalt stimulera sitt djur om en veterinär har ordinerat restriktiv motion/rörelse till djuret under en viss tid. Detta måste dock ske utifrån kattens individuella förutsättningar, och med hänsyn till dess hälsostatus, och bör därför ordnas på bästa sätt i samråd med veterinären.

Vid en djurskyddskontroll bör du särskilt uppmärksamma om katten uppvisar stress, rastlöshet eller andra avvikande eller oönskade beteenden, eller till och med stereotypier. Diskutera i så fall med djurhållaren vilka dagliga aktiviteter som katten erbjuds. Observera att även överdriven passivitet kan vara ett tecken på otillräcklig mental stimulans.

Katt 43. Den som driver en tillståndspliktig verksamhet har tillgång till tillräcklig personal för att säkerställa katternas välfärd.

Kontrollen bör omfatta:

- Att personalstyrkan är tillräcklig i förhållande till antalet katter i verksamheten. Uppskatta en rimlig tillsyn- och skötseltid som djurhållaren ägnar åt katterna.
- Att rutiner för tillsyn av katterna och skötsel av verksamheten är godtagbara. Rutinerna ska vara kända hos personalen som arbetar med skötsel av djuren.

Vägledning

Djur ska ges tillräcklig tillsyn enligt djurskyddslagen och den som ansvarar för verksamheten ska dimensionera personalstyrkan för att kunna uppfylla kravet på tillsyn av djuren samt skötsel av djur och djurutrymmen. Verksamhetens resursbehov behöver dock bedömas från fall till fall och du behöver ta hänsyn till verksamhetens individuella förutsättningar. En god tillsyn av djuren kan även vara beroende av andra faktorer än personalstyrkans storlek, t.ex. hur ett förvaringsutrymme är konstruerat eller inrett, om det är lätt att rengöra, hur tillgången på rastgårdar ser ut osv. Denna kontrollpunkt avser endast dimensioneringen av personalstyrkan. Den som ansvarar för en verksamhet räknas givetvis in i personalstyrkan om han eller hon lägger ner tid och arbete i verksamheten.

I praktiken ska samtliga krav på tillsyn av djur och skötsel av djurutrymmen och övriga resurser som beskrivs i föreskrifterna kunna utföras regelbundet och med den frekvens som behövs (och som ibland är föreskrivet i detalj). Personalen ska därför ha kapacitet för att tillgodose katternas behov varje dag, så som behovet av social kontakt och mental stimulans, att utfodra och vattna dem, att rengöra kattlådor och förvaringsutrymmena, m.m.

Brist på personal eller på brist på kompetens?

Det kan ibland vara svårt att bedöma om en brist beror på personalstyrka eller bristande kompetens hos djurhållaren. Om en djurskyddskontroll visar på brister som är av systematisk karaktär bör du utgå från dessa objektiva observationer och ställa lämpliga frågor till djurhållaren och övrig personal. Om katterna t. ex. visar på stress genom sitt beteende, kan det tyda på att de inte är tillräckligt aktiverade/får för lite mental stimulans och social kontakt eller att det finns faktorer i närmiljön som stressar dem. Dessa bakomliggande orsaker beror i sin tur antingen på att för lite tid som ägnas åt katternas eller på bristande kunskap hos personalen som inte prioriterar rätt bland de åtgärder som krävs för att tillfredsställa katternas behov. Detta behöver belysas i dialog med ansvariga på verksamheten.

Konkret innebär det att denna punkt bör bedömas under kontrollens utförande, och du kan ofta ta ställning till denna kontrollpunkt först vid kontrollens avslut.